

Sterker door Cultuur

Beleidskader Cultuur Woerden 2026-2029

Inhoudsopgave

1.	Introductie beleidskader Cultuur Woerden	4
1.1.	Aanleiding	5
1.2.	Waarom nu?	6
1.3.	Financieel	7
1.4.	Totstandkoming	7
1.5.	Leeswijzer	7
2.	De culturele infrastructuur	9
2.1.	De creatieve cyclus	10
2.2.	Breedtecultuur	11
2.3.	Sociale basis	11
2.4.	Positief vestigingsklimaat	13
2.5.	Vitale binnenstad	13
2.6.	Relatie met sport en onderwijs	14
2.7.	Een groeiende gemeente en provincie	14
2.8.	Toegang tot cultuur	15
3.	De waarden van cultuur	16
3.1.	Sociale waarde	17
3.2.	Educatieve waarde	18
3.3.	Economische waarde	18
3.4.	Waarden en de basisinstellingen (BIS)	19
	→ Bibliotheek Utrechtse Venen	19
	→ Cultuur Platform Woerden	19
	→ KUVO	20
	→ Stadsmuseum Woerden	20
	→ Het Klooster	21
4.	Aandachtspunten en ontwikkelingen	23
5.	Doelen	26
6.	Huisvesting van cultuur	29

7.	De financiering van cultuur in Woerden	31
→	Huidige begroting	32
→	2024 MAG, integraal beleid, integraal financieren	32
→	2025,2026 structurele tekorten	33
→	Na 2027, onbekende variabelen	34
8.	Benchmark	35
9.	Cultureel ondernemerschap basisinfrastructuur	37
10.	Culturele voorzieningen ontwikkelen mee	43
11.	De gemeente financiert het fundament	45
→	Financiering cultuur is altijd een arrangement	46
→	VNG	46
→	Krimpend budget Rijk	46
→	Rijksbudget voor Woerden	47
→	Realisme over fondswerving	48
	Begrippenlijst	49
	Bijlagen	51
1.	Huidige begroting Cultuur	53
2.	Accommodatie overzicht cultuur Woerden	55
3.	Culturele deelnemers Aanbod Groene Hart Pas	57
4.	Monitor Jeugd 2023 - GGD	58
5.	Cultuurparticipatie jeugd Jeugdmonitor GGDrU	59
6.	Belangrijke links voor verdieping	60
	Colofon	61

1. Introductie beleidskader Cultuur Woerden

1. Introductie beleidskader Cultuur Woerden

Introductie

Woerden heeft een rijk cultureel leven en daardoor is het hier prettig wonen en werken. Het aanbod is breed en veelzijdig. Een nieuwe creatieve hobby? Die ga je hier vinden.

Je talent verder ontwikkelen? Dat kan. Lachen om een (on)bekende cabaretier? Dat kan ook. Meelopen in een Carnavalsoptocht? Genieten van een oorverdovende band? Huilen bij een ontroerende film? Ateliers van kunstenaars bezoeken? Jazeker, kan allemaal. Applaudiseren voor de buurman bij een optreden met zijn koor of muziekvereniging? Ja, kom vooral.

Of je nu zelf cultureel en creatief aan de slag wilt, of wilt genieten van het vakmanschap en plezier van andere makers, in Woerden kan het. Het hele jaar rond. Maar dat gaat niet vanzelf, daar liggen wensen, vergezichten, besluiten en investeringen aan ten grondslag.

1.1 Aanleiding Beleidskader Cultuur 2026-2029

Wanneer we als gemeente (nieuw) cultuurbeleid ontwikkelen, is het relevant om de vraag te stellen waarom we cultuurbeleid willen ontwikkelen. Wat willen we als gemeente met kunst en cultuur? Waarom zouden we erin investeren?

In Woerden willen we dat iedereen kan genieten van - en meedoen aan - een uiteenlopend en inspirerend cultureel aanbod dat in de hele gemeente beschikbaar is. Wij zijn een groeiende gemeente met een regiofunctie. Dit betekent dat in de toekomst nog meer inwoners gebruik gaan maken van het culturele aanbod. Er is dan ook behoefte aan een veelzijdig aanbod dat voor een breed en divers publiek toegankelijk is. Cultuur en kunst vormen niet de zogenoemde 'kers op de taart', maar zijn onmisbare ingrediënten voor een levendige, aantrekkelijke stad en een vitale, veerkrachtige samenleving.

Onder het motto 'Iedereen doet mee!' zijn 'positieve gezondheid' en 'veerkrachtig opgroeiende jeugd' speerpunten van beleid. Die prioriteiten zijn vastgelegd in de Maatschappelijke Agenda (MAG); de gemeente stimuleert en faciliteert die infrastructuur/initiatieven die mensen in staat stellen om hun leven in te richten naar eigen potentieel en behoefte. We doen dit onder meer om de druk op de (jeugd)zorg en andere geïndiceerde ondersteuning terug te dringen en betaalbaar te houden.

Door te investeren in cultuurbeleid stimuleren we de informele netwerken (sociale basis). Deze informele ontmoetingen en activiteiten sluiten aan op de gemeentelijke doelstellingen, zowel sociaal-maatschappelijk als economisch. Op die manier zetten we met ons gemeentelijk beleid preventief in op de eigen kracht en individuele talenten van mensen. Als gemeente kunnen we dat potentieel in onze samenleving helpen ontkiemen, laten groeien en tot wasdom laten komen; ieder voor zich en als gemeenschap.

In dit beleidskader stellen we ons daarom de vraag: hoe bevorderen we als gemeente de toegankelijkheid van

cultuur? Welke basisinfrastructuur is daarvoor nodig? Op welke manier kan cultuur een vliegwiel zijn voor initiatieven waarbij er nauwelijks of geen rol is voor ons als gemeente?

Deze vragen zijn gerechtvaardigd omdat we als gemeente zorg te dragen hebben voor een goede culturele basisinfrastructuur, want daarmee zorgen we voor onze inwoners. Dat doen we niet alleen financieel maar ook door het leggen van verbindingen met andere beleidsterreinen en netwerken, het beschikbaar stellen van accommodaties en door ons op te stellen als een betrouwbare sparringpartner voor de culturele basisinstellingen. De MAG biedt ons de koepel waaronder de culturele sector integraal kan werken aan gedeelde sociale doelstellingen en haar maatschappelijk rendement, naast haar eigen intrinsieke waarde.

Naast sociaal-maatschappelijk rendement is er het economische rendement van cultuur. Woerden is als gemeente aantrekkelijk om te wonen en te werken mede vanwege de aanwezigheid van culturele voorzieningen zoals een theater, museum en bibliotheek en een bloeiende breedtecultuur. Ook het economisch rendement willen we vergroten. Het komt onze inwoners ten goede.

1.2. Waarom nu?

Het Cultuur Manifest 'Woerden, culturele stad met creatief vermogen!', op 22 april 2021 door de gemeenteraad vastgesteld, was bedoeld als opmaat naar een uitgebreider beleidskader Cultuur. Verschillende factoren, zoals de uitbraak van COVID-19, hebben het opstellen ervan vertraagd. De stellingen in het Manifest zijn nog steeds relevant, en de bijbehorende ontwikkelthema's zijn inmiddels grotendeels uitgevoerd. Tevens zagen ook andere uitvoeringsagenda's het daglicht (Erfgoed, Recreatie & Toerisme), stelde de provincie het Omgevingswet-programma 2025-2028 vast, ondertekende Cultuur Regio Utrecht een nieuw regionaal convenant en presenteerde de Raad voor Cultuur een stelseladvies. Begin 2025 ondertekenden de minister van OCW, vertegenwoordigers van de Vereniging Nederlandse Gemeenten en Interprovinciaal Overleg nieuwe bestuurlijke afspraken voor het gehele domein van cultuurbeoefening. Dit alles maakt de tijd rijp om ons beleidskader voor de komende jaren, in aansluiting op deze ontwikkelingen, te formuleren en vast te stellen.

Terugblikkend op de afgelopen jaren is er meer aandacht gekomen voor kunst en cultuur in de kernen: Het Klooster opende een dependance op basisschool de Notenbalk (Harmelen), het Cultuur Platform liet een documentaire maken over muziekverenigingen waaraan Kunst Na Arbeid (Zegveld), Nieuw Leven (Kamerik) en Harmonie De Vriendschap (Woerden) meededen, en ze organiseerden cultuurcafé's in de kernen. Het Klooster, KUVVO, het Stadsmuseum en bibliotheek Utrechtse Venen hebben cultureel ondernemerschap laten zien door het verkrijgen van financiering via fondsen, donaties, ticketverkoop, sponsoring et cetera. Het Cultuur Platform heeft zijn aanvraag voor een projectsubsidie vereenvoudigd waarmee jaarlijks circa 45 lokale culturele activiteiten worden gerealiseerd. Deze positieve lijn willen we voortzetten.

1.3. Financieel

Het financiële gedeelte is en blijft uitdagend, immers het werven van subsidies is voor de vijf culturele basisinstellingen tijdrovend, onzeker en kan niet worden ingezet voor het borgen van succesvolle pilotprojecten. Daarnaast wordt van hen verwacht dat zij de verschillende culturele codes toepassen, zoals bijvoorbeeld Fair Pay. Deze code doet een appèl op het morele kompas van de sector om medewerkers en makers fatsoenlijk te betalen zodat men in het levensonderhoud kan voorzien. Daar is natuurlijk niemand tegen. Feitelijk zijn onderwerpen als eerlijke betaling van zzp'ers en armoedebeloid twee zijden van dezelfde medaille. Het betekent wel dat bij gelijkblijvende financiering er minder gedaan kan worden.

Daarnaast staat de culturele sector algemeen aan de vooravond van enkele flinke uitdagingen. Denk hierbij aan de landelijke invoering van de wet DBA waarbij er streng gekeken wordt naar de inzet van freelancers, en de aanpassing van de BTW die in de lucht hangt. Het vraagt van de sector extra inzet, en een hoge mate van flexibiliteit in onzekere en onduidelijke tijden. Als gemeente moeten we de komende jaren belangrijke beslissingen nemen want er dienen zich tekorten aan. Keuzes die we mede op basis van dit beleidskader samen moeten maken. Dit werken we uit in hoofdstuk 7: financiën.

“Cultuur prikkelt. Het is een manier om je jong en in beweging te houden, de bovenkamer te stimuleren, en op pad te gaan.” Team Gro-Up Buurtwerk, Woerden

1.4. Totstandkoming

Voor het schrijven van deze visie heeft het college gesproken met de directies van de vijf culturele basisinstellingen, de beleidsadviseurs cultuur, sociaal domein (sociale basis, jeugd, onderwijs, armoedebeloid, positieve gezondheid) en ruimtelijke ordening (vastgoed, erfgoed & monumenten, recreatie & toerisme) en EZ (vitale binnenstad), en de verantwoordelijk wethouder. Er is advies gevraagd aan de Vestingraad. Daarnaast heeft het Cultuur Platform Woerden participatieavonden gehouden met de verschillende culturele sectoren, en deze verslagen zijn ook als input meegenomen. Tevens is de provincie om feedback gevraagd.

1.5. Leeswijzer

We kunnen trots zijn op onze culturele sector, op de kracht en weerbaarheid die de sector de afgelopen jaren heeft laten zien. Op het enthousiasme en de initiatieven van makers en instellingen, waardoor er altijd iets te beleven valt voor onze inwoners en bezoekers.

In **hoofdstuk 1 introductie beleidskader Cultuur Woerden** geven we aan dat de Maatschappelijke Agenda de koepel is waaronder de culturele sector integraal kan werken aan gedeelde sociale doelstellingen en haar maatschappelijk rendement, naast haar eigen intrinsieke waarde. Kunst en cultuur zijn immers onmisbare ingrediënten voor een levendig Woerden en een vitale veerkrachtige samenleving. Het is van groot belang dat

alle inwoners (en bezoekers) de mogelijkheid hebben om te genieten van het rijke culturele aanbod dat Woerden te bieden heeft. Toegankelijkheid is de komende jaren een belangrijk thema om zowel het sociaal-maatschappelijke als het economisch rendement van de culturele sector optimaal in te zetten ter versterking van de sociale basis en als antwoord op de vraagstukken in de Woerdense samenleving.

In **hoofdstuk 2 de culturele infrastructuur** leggen we uit wat de creatieve cyclus is en hoe deze in Woerden functioneert dankzij de vijf culturele basisinstellingen en de breedtecultuur. Duidelijk wordt dat een stevige creatieve cyclus maatschappelijk bijdraagt aan andere beleidsterreinen zoals de sociale basis, sport, onderwijs en economie. Deze kruisbestuiving draagt bij aan de toegankelijkheid van cultuur. We vragen ook aandacht voor het gegeven dat Woerden sinds 2001 met 48% is gegroeid qua inwoneraantal en dat het culturele voorzieningenniveau niet meegroeide.

In **hoofdstuk 3 de waarden van cultuur** staan de drie publieke waarden (sociaal, educatief, economisch) omschreven die cultuur heeft en maken we per basisinstellingen die waarden specifiek. Alle drie de waarden binden inwoners en bezoekers aan ons culturele aanbod.

In **hoofdstuk 4 uitgangspunten en ontwikkelingen** geven we kort de ontwikkelingen en aandachtspunten voor de komende tijd weer. Er staan enkele landelijke wetswijzigingen op stapel.

In **hoofdstuk 5 doelen** omschrijven we de doelen die we ons stellen, leggen we uit hoe we die doelen willen behalen en maken we de resultaten concreet.

In **hoofdstuk 6 huisvesting van cultuur** geven we kort de samenhang met en het belang van strategisch accommodatiebeleid weer, dit moet nog worden opgesteld.

Wil de culturele sector optimaal maatschappelijk kunnen functioneren, dan is het van belang dat deze sector zelf ook gezond is. In **hoofdstuk 7 tot en met 11 gaan we in op de financiering van cultuur**, en welke inzet de sector zelf doet vanuit cultureel ondernemerschap. We maken duidelijk dat het noodzakelijk is dat de gemeente het fundament financiert. We geven aan hoe de financiering voor cultuur geregeld is in andere vergelijkbare gemeenten (een benchmark) en welke uitdagingen de sector de komende jaren het hoofd moet bieden vanwege stelselwijzigingen en wetsveranderingen vanuit de provincie en het Rijk.

De overheid schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding. Grondwet, artikel 22

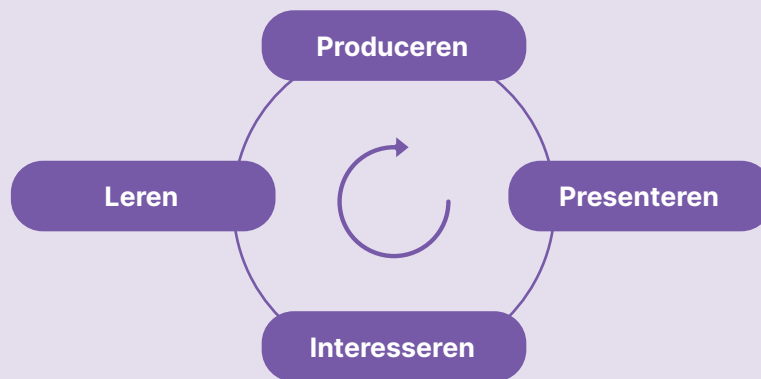
2. De culturele infrastructuur

2. De culturele infrastructuur

2.1. De creatieve cyclus

Woerden heeft een mooi cultureel aanbod. Denk maar eens aan de Atelierroute, de Culture Run, de programmering van het Rie Theater in Podium Bredius, de optredens bij K'77 en Dezibel, de actieve muziekverenigingen... het is eigenlijk teveel om op te noemen. Samen met de vijf basisinstellingen (Het Klooster, KUVO, Stadsmuseum, Bibliotheek Utrechtse Venen en Cultuur Platform Woerden) vormen de lokale (amateur)verenigingen, stichtingen en individuele makers een sterk cultureel weefsel. Ze vullen elkaar aan, waardoor het spreekwoordelijke geheel meer is dan de som der delen. De interesse voor cultuur en erfgoed begint lokaal en op de basisschool en loopt door tot en met het voortgezet onderwijs (KUVO, Stadsmuseum). Met de stimulans van de plaatselijke muziek/beeldend/theater/dans-docenten worden creatieve vaardigheden verder gestimuleerd (KUVO, Het Klooster). Als (jong) volwassene wordt de belangstelling verder ontwikkeld door bezoeken aan het Stadsmuseum en de bibliotheek of een lidmaatschap bij een lokale amateurvereniging/stichting (ondersteund door het Cultuur Platform). Dit wordt de creatieve cyclus genoemd en bestaat uit vier schakels: het aanleren van vaardigheden, vervolgens die vaardigheden aanwenden voor het ontwikkelen van het eigen creatief vermogen of het maken van een creatief product, om daarna die ideeën en plannen te presenteren en publiek te maken. Als er veel draagvlak voor die ideeën en plannen is, zullen deze wortelen in de samenleving en de basis vormen voor het ontstaan van creatieve uitingen en ontmoetingen.

Deze cyclus van leren, produceren, presenteren en interesseren kan niet plaatsvinden zonder een lokale culturele basisinfrastructuur (BIS). Voor een goed functionerende creatieve cyclus is het essentieel dat de vier schakels in elkaar grijpen en elkaar versterken, wat nu in Woerden het geval is. Dat willen we zo houden want omgekeerd is het ook zo dat een zwakke schakel de kracht van de hele cyclus aantast. Door steeds meer participatief te programmeren zijn naast Het Klooster ook de bibliotheek en Stadsmuseum een leer/werkplaats en een podium voor de stad.

De gemeentelijke rol is regisserend en faciliterend op de basisinfrastructuur. Dat betekent dat we heldere kaders bieden, subsidies beschikbaar stellen en een verbindende en adviserende rol hebben. We onderhouden intensief contact met de vijf basisinstellingen en de vier muziekverenigingen, en weten daardoor goed wat er speelt, bij hen en in het veld. Binnen de gemeentelijke organisatie maken we ons sterk om cultuur een integraal onderdeel uit te laten maken van de brede maatschappelijke opgaven waar we voor staan. Cultuur is immers een sociaal en publiek goed en kan dan ook niet bestaan zonder aansluiting bij andere beleidsdomeinen en zonder publieke investeringen.

Dit beleidskader beschrijft het gewenste toekomstbeeld voor cultuur in Woerden en de doelen, inspanningen en beoogde resultaten die kunst & cultuur de komende jaren kunnen leveren aan onze strategische opgaven zoals beschreven in de MAG. Tevens beschrijft het de waarde die cultuur zelf heeft en waaraan inwoners behoefte hebben, zoals het bieden van ontspanning, plezier, troost en verwondering.

Cultuur is fundamenteel voor de samenleving. Cultuur verbindt, verrijkt en is een bron van educatie en plezier voor iedereen. Ze is in zichzelf van onschatbare waarde en biedt bovendien onnoemelijke maatschappelijke meerwaarde: voor gezondheid, welzijn, kansengelijkheid, economie, ruimtelijke inrichting, toerisme en veel meer. Haar onderscheidende scheppende kracht ligt in de toevoeging van creativiteit, symboliek, traditie of ritueel. VNG 'Samen Cultuur Borgen' (2024)

2.2. Breedtecultuur

De ambities zoals beschreven in het Cultureel Manifest en de bijbehorende ontwikkelthema's richten zich op de breedtecultuur van Woerden waaraan alle vijf basisinstellingen, als vliegwiel, een belangrijke bijdrage leveren: zonder een sterke culturele basis is er immers geen (ontwikkelings)plek voor andere culturele ervaringen, zoals de creatieve cyclus laat zien. In de begrippenlijst vindt u een definitie van het begrip breedtecultuur.

2.3. Sociale basis

Binnen de gemeente staan voor een gemeenschappelijke sociale basis (cultuur en sport)verenigingen, inwoner-initiatieven, vrijwilligersorganisaties en (religieuze) gemeenschappen, makers/evenementen en faciliterende partijen centraal. Denk maar eens aan 4 en 5 mei, de 24-uur van Woerden, Vrouwen van Woerden op Wereld Vrouwendag, de huiskamerconcerten, de Lutherse Kerk, kapel Weddesteyn en Sinar Maluku. Kortom, cultuur vindt plaats in de stad, in de wijken, de kernen en in de diverse ontmoetingsplaatsen. Zij vormen met elkaar hét weefselnetwerk van de sociale basis.

Breedtecultuur is hierbij belangrijk. Zij draagt bij aan de ontwikkeling van de inwoners van Woerden. In educatieve zin (kunst- en cultuureducatie), maar ook op het gebied van welzijn (Woerden Vitaal (MAG)): participatie, ontmoetingen, ontspanning, zingeving. Een kind dat niet meekomt met rekenen, danst misschien de sterren van de hemel, een jongere die zijn emoties niet goed kwijt kan, vindt wellicht in tekenen of zingen een vorm om zich te uiten, een alleenstaande oudere voelt zich nodig dankzij het lidmaatschap van een vereniging of

DE DROOM VOOR DE SOCIALE BASIS IN GEMEENTE WOERDEN

Inwonerinitiatieven worden ondersteund en krijgen volop de ruimte.

In iedere wijk en dorp kunnen alle leeftijden elkaar in ontmoetingsplaatsen ontmoeten.

De Sociale basis is als een ontmoetingsplein waar het alledaagse leven, sociale en culturele activiteiten en (in)formele ondersteuning samenkomen.

De inwoner en zijn leefwereld staat centraal.

Wij vinden de inwoners en we zijn vindbaar.

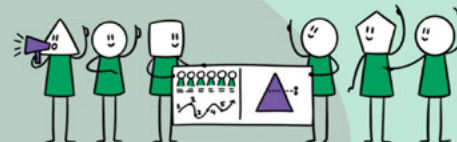
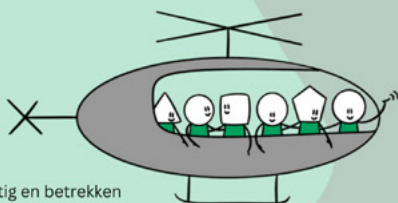
Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor de Sociale basis.

Jongeren ontmoeten elkaar, anderen en ons.

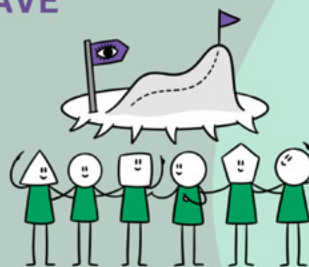
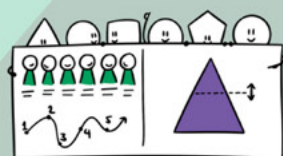
Wij evalueren regelmatig en betrekken hierbij inwoners, vrijwilligers, personen en partijen uit het netwerk.

GEZAMENLIJKE OPGAVE

Inwoners en vrijwilligers lopen het gehele pad met ons op, zij hebben een actieve rol in de ontwikkeling van plannen.

Wij werken samen. Wij formuleren een duidelijke opgave, maken een stappenplan, tijdslijn en afspraken over taken en rollen. Wij betrekken waar nodig personen en partijen uit het netwerk.

Wij hebben een gezamenlijke visie en doel.

via vrijwilligerswerk. Breedtecultuur schept gedeeld plezier (denk aan bioscoop- of theaterbezoek, meespelen in een fanfare, via schilderlessen e.d.) en geeft enerzijds betekenis aan de lokale gemeenschap en anderzijds aan het leven van het individu en diens plaats in die gemeenschap. Cultuur is een uiting van samenzijn en verbondenheid.

2.4. Positief vestigingsklimaat

Breedtecultuur zorgt voor een versterking van ons woon- en vestigingsklimaat. Aantrekkelijke culturele faciliteiten, zoals een kwalitatief goed theaterprogramma, interessante tentoonstellingen en een bloeiend verenigingsleven, zorgen voor positiviteit: er is altijd iets te doen en te beleven. Dat maakt Woerden een prettige, aantrekkelijke plek om te wonen. Dit is van belang voor de regiofunctie en voor toekomstige bewoners met een stedelijke leefstijl in bijvoorbeeld de spoorzone of Nieuw-Middelland.

Cultuur als maatschappelijke en economische waarde gaan hand in hand. Onderzoek toont aan dat bedrijven zich vestigen waar zich goed opgeleide beroepsbevolking bevindt. Werken volgt dus het wonen. Onze arbeidsregio wordt gekenmerkt door een creatieve maakindustrie. Dat vraagt naast kennis en kunde om creative skills. Het snijdt dus hout om in Woerden belang te hechten aan cultuureducatie: KUVO is structureel samenwerkingspartner van de TechnoHub waarmee meer dan 2.200 kinderen worden bereikt. Zo stimuleren we kansengelijkheid voor de jeugd en zijn we aantrekkelijk voor bedrijven ten gunste van werkgelegenheid. Een win-win.

2.5. Vitale binnenstad

Een vitale binnenstad kent veel aspecten en invalshoeken, zoals veiligheid, bereikbaarheid, gastvrijheid, energie, groen, economie, sociale waarden, voorzieningen, digitalisering en een leefbaar en levendig centrum voor alle bevolkingsgroepen. In het traject *Vitale binnenstad Woerden 2030* ligt de focus op het goed functioneren van de binnenstad, met aanbod en invulling passend bij de aard en de schaal van Woerden, met kansen om te ondernemen, te wonen en te verblijven. De programmering van detailhandel, horeca en culturele voorzieningen wordt afgewisseld met wonen, bedrijvigheid en verblijven. Dit heeft consequenties voor de invulling van de panden, de samenhang van gebieden en de functies en voorzieningen voor de bezoekers.

Naast de voorzieningen in de wijken is het cultureel aanbod in een binnenstad cruciaal voor het 'Woerden-gevoel': de bibliotheek, het verenigingsleven, de podia en theaters en de musea. Zij verdienen een prominente plek in de binnenstad. Voor de eigen bewoners is de culturele sector een motor achter sociale cohesie. Cultuur bindt een inwoner aan haar omgeving. Een rijk cultureel aanbod levert ook een enorme belevings- en bezoekwaarde op. Cultuur is steeds meer een reden om Woerden te bezoeken. Een bezoek aan een cabaretier in Het Klooster kan ervoor zorgen dat mensen uit de regio kennismaken met Woerden als stad en wellicht terugkomen om te winkelen of ergens te eten. Hetzelfde geldt voor een bezoek aan een tentoonstelling in het Stadsmuseum, dat kan uitnodigen tot een nadere kennismaking met Woerden.

“Cultuur is de drager van de samenleving. Zonder cultuur is er geen mogelijkheid tot expressie en verbinding. Cultuur laat mensen samenkomen, verbreedt de horizon en stimuleert ontwikkeling. Het hebben en behouden van instellingen/initiatieven die deze belangrijke pijler ondersteunen is daarom een must. Voor buitenstaanders is Woerden juist vanwege de vele activiteiten zo aantrekkelijk. De meest gehoorde feedback is dan ook ‘Goh, wat een ontzettend leuke, bruisende stad!’” Rick de Langen, Eigenaar Gebouwonderhouden.nl

2.6. Relatie met sport en onderwijs

Uit neurologisch onderzoek is gebleken dat bewegen en cultuureducatie bijdraagt aan de cognitieve ontwikkeling van het kindere brein. Het stimuleert rijke verbindingen in de hersenen die het vermogen om te leren bepalen. Stressfactoren als gevolg van gespannen situaties in het gezin en geen toegang hebben tot sport en cultuur, bijvoorbeeld als gevolg van armoede, betekent dat kinderen zich niet tot hun volle potentie ontwikkelen.

Om die reden hechten we in Woerden belang aan brede cultuureducatie in alle scholen (po, vo, mbo, sbo en praktijkonderwijs) met vakdocenten van KUVVO en Het Klooster, ter ontlasting van leerkrachten. Daarnaast bevorderen we sport- en cultuurdeelname in de vrije tijd, ook voor mensen met een smalle beurs. Tevens verbinden we breedtecultuur en breedtesport met de Regiopas.

2.7. Een groeiende gemeente en provincie

Het inwoneraantal in Woerden heeft sinds 2001 een groei van 37% doorgemaakt, en dit percentage loopt de komende jaren verder op. In het bestuursakkoord is afgesproken dat er 300 à 400 woningen per jaar zullen worden gebouwd. Dit betekent dat meer inwoners gebruik gaan maken van het culturele aanbod. Idealiter groeit het voorzieningenniveau mee, tot nu toe is het echter gelijk gebleven, evenals de financiering (indexering daargelaten). Dat geeft stof tot nadenken. Het bestaande voorzieningenniveau, evenals de budgetten cultuur, zijn niet mee ontwikkeld met de bevolkingsgroei tot nu toe. Zeker met een groei naar 60.000 inwoners in de toekomst is een onderzoek naar wat passend zou zijn bij een schaa sprong van ca. 50% gerechtvaardigd. Als we het erover eens zijn dat cultuur een vehikel is voor doelstellingen in het sociaal domein en een vitale economie (zoals vastgesteld door de gemeenteraad in de MAG), heeft zij dan nu nog voldoende vermogen om de gewenste maatschappelijke impact te maken? Deze vraag verdient een plaats in de afwegingen over strategisch ruimtelijk beleid en maatschappelijk vastgoed, zowel financieel als qua locatie. Anders zijn kansen die nu nog voorhanden zijn in de spoorzone of gebiedsontwikkeling Nieuw-Middelland, straks een gepasseerd station. Daarbij past een strategische visie op de toekomst, omwille van een vitale binnenstad en brede welvaart.

Niet alleen Woerden groeit. De provincie Utrecht is de snelst groeiende van Nederland: de bevolking groeit tot 2040 met 165.000 inwoners. Dit is een stijging van dertien procent, tegenover een groei van zeven procent van Nederland als geheel. Daarmee is Utrecht de provincie met de meeste inwoners op het kleinste oppervlak.

Er wonen circa 1,5 miljoen mensen, goed voor negen procent van de totale bevolking van Nederland. Het is mooi dat Utrecht deze groei mag ondervinden, maar daar horen ook uitdagingen bij. Zowel de gemeente als het Ministerie van OCW heeft bezuinigingen aangekondigd. Daar komt de korting van 10% op de specifieke uitkeringen (SPUKS) en de onzekerheid over de BTW nog bij. Kortom, er is een druk ontstaan op de beschikbare financiële middelen voor cultuur, zowel lokaal als provinciaal, en dat leidt tot zorgen bij alle basisinstellingen.

Vraagstukken die alle gemeenten in de provincie aangaan worden gezamenlijk besproken. Woerden is een van de 26 gemeenten die aangesloten is bij de Cultuur Regio Utrecht. Gezamenlijk komen we tot snellere, betere en gedragen oplossingen en het wiel hoeft niet telkens opnieuw uitgevonden te worden. Het Klooster, het Stadsmuseum en het Kaaspakhuis sloten zich al aan bij het provinciale doelgroepenmodel. Dit model segmenteert publiek op basis van cultureel gedrag en voorkeuren, wat inzicht oplevert in demografie, socio-economische kenmerken, media- en internetgebruik en gedrag van huidig publiek en (potentiële) doelgroepen.

Wij vinden het belangrijk om de toegankelijkheid tot cultuur de komende jaren verder te verbeteren en willen gelijke kansen creëren om cultuur te beleven, beoefenen en ervaren, ongeacht waar je woont of wat je achtergrond is. Om dit te bereiken is een toegankelijk cultuuraanbod nodig dat aansluit bij verschillende bevolkingsgroepen. Cultuur Regio Utrecht

2.8. Toegang tot cultuur

De Raad voor Cultuur presenteerde begin 2024 zijn stelseladvies aan het Rijk voor de komende 4 jaar en gaf dat de titel 'Toegang tot cultuur' mee.

Cultuur is op dit moment niet voor iedereen in Nederland toegankelijk, en dat geldt ook voor onze gemeente. Dit heeft te maken met zowel de fysieke als mentale afstand tot cultuur die mensen ervaren. Het maakt uit waar je woont of je gemakkelijk naar een voorstelling kunt gaan, een museum kunt bezoeken of als amateurgezelschap aan cultuur kunt doen. Voor makers maakt het uit waar ze wonen of binnen welke kunstvorm ze werken. Dit vinden wij, net als de Raad voor Cultuur, een probleem en de Raad wil dan ook de toegankelijkheid verbeteren. Hoe kunnen we in Woerden de toegang tot cultuur verbeteren? Dit werken we verder uit in hoofdstuk 5: Doelen.

3. De waarden van cultuur

3. De waarden van cultuur

In cultuur komen verschillende waarden samen. Deze hebben betekenis voor de sector zelf, maar komen ook ten goede aan maatschappelijke opgaven op zowel de korte als de langere termijn.

3.1. Sociale waarde

De verbinding van cultuur aan het sociaal domein is volop gaande. Gezond opgroeien en ouder worden is gebaat bij deelname aan of toegang tot cultuur. Uit internationaal wetenschappelijk onderzoek blijkt dat kunst, creatieve inspanning en culturele vrijetijdsbesteding bijdragen aan positieve gezondheid. In de zorg kunnen kunst en cultuur mensen activeren en versterken, sociale contacten stimuleren, moeilijke vraagstukken bespreekbaar maken en zorgverleners en mantelzorgers ontlasten. Cultuur kan een onderdeel zijn van preventie. De kwaliteit van leven en eigen regie houden, zijn belangrijk voor het menselijk welbevinden. Het bepaalt niet alleen hoe gezond mensen medisch gezien zijn, maar ook hoe gezond ze zich voelen.

De relatie tussen cultuurbeleid en het concept positieve gezondheid wordt steeds meer erkend. Positieve gezondheid is een brede benadering van gezondheid, waarbij niet alleen de afwezigheid van ziekte centraal staat, maar ook het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen om te gaan en zelf regie te voeren. Cultuur versterkt sociale verbindingen en bestrijdt eenzaamheid, wat direct bijdraagt aan de mentale en sociale dimensies van positieve gezondheid. En denk ook aan actieve participatie: het deelnemen aan culturele activiteiten, zoals schilderen, muziek maken of theater. Dit stimuleert zelfexpressie en persoonlijke ontwikkeling.

Er is ook een rol voor vrijwilligerswerk. De culturele sector kan niet zonder vrijwilligers. Het aantal vrijwilligers dat zich in deze sector inzet is vele malen hoger dan het percentage betaalde formatieplaatsen. Dat is landelijk het beeld en geldt ook voor Woerden. Er is sprake van een win-win: dankzij de inzet van vrijwilligers kunnen we in Woerden genieten van een rijk cultureel aanbod en zijn de vrijwilligers zelf opgenomen in een sociaal netwerk wat bijvoorbeeld eenzaamheid voorkomt. De keerzijde is dat de noodzaak van deze vrijwillige inzet de sector ook kwetsbaar maakt: veel vrijwilligers zijn wat ouder, ze maken lange reizen buiten het hoogseizoen, hebben vaste oppasdagen etc. Hun inzet is meestal niet flexibel en lang niet altijd gegarandeerd.

3.2. Educatieve waarde

Cultuureducatie in de scholen

Onderwijs in kunst, cultuur en erfgoed levert een waardevolle bijdrage aan de algemene en persoonlijke vorming. Leerlingen verwerven kennis, houding en vaardigheden van muziek, dans, drama, beeldende kunst, literatuur en cultureel erfgoed. Ze leren kunst te maken en mee te maken: te verbeelden en te beleven. Ze leren op eigen werk en op werk van kunstenaars te reflecteren. Daardoor leren leerlingen zich kritisch te verhouden tot cultuuruitingen, deze te interpreteren en te plaatsen in een breder perspectief. Door het samenwerkingsverband van KUVVO en Het Klooster met alle scholen kan elk kind in Woerden inclusief de kernen een rijk kunst- en cultuurprogramma meemaken.

Leren en ontwikkelen bij de bibliotheek

De bibliotheek staat voor een leven lang ontwikkelen en draagt daarmee bij aan het programma Kansrijk Woerden in de MAG. Taal is dé basis om mee te kunnen doen in de samenleving. De bibliotheek is voortdurend in verbinding met maatschappelijke organisaties (denk aan scholen, de kinderopvang, consultatiebureaus, CJG's, leerwerkloket, Hart voor Woerden, Kwadraad e.d.) en is daarmee een belangrijke speler in de sociale basisinfrastructuur. De bibliotheek levert via haar aanbod maatwerk op wijk- en buurtniveau of werkt samen met andere culturele partners; taalmaatjes gebruiken het Stadsmuseum als taalwerkplaats en een kunstproject voor jong talent van het Cultuur Platform biedt praatplaten voor educatie in de scholen.

Tot slot. Alle culturele basisinstellingen leveren culturele waarde. Het moge duidelijk zijn dat zowel cultuurdeelnemers als makers ook op volwassen leeftijd leren van theater, breedtecultuur en museumbezoek.

3.3. Economische waarde

Eerder beschreven we hoe belangrijk een vitale binnenstad is, evenals de waarde van culturele instellingen in het centrum. Niet voor niets werd in de vacature voor een nieuwe burgemeester de aanwezigheid van een museum en theater vermeld. Maar uiteraard spelen kunst, cultuur en de creatieve industrie ook een belangrijke rol in het bevorderen en in stand houden van een aantrekkelijk en concurrerend vestigingsklimaat in de gemeente als geheel. Cultuur heeft een economische spin-off en is een belangrijke factor voor bedrijven en mensen om zich in een stad of regio te vestigen. De mogelijkheden om uit te gaan of je aan te sluiten bij een vereniging, de aantrekkingskracht op bedrijven, de komst van toerisme, de sociale integratie: cultuur komt de lokale samenleving overal ten goede. Onderzoek wijst uit dat dit niet gebonden is aan (stedelijke) omvang of grootte. Elke wijk, kern of regio heeft zijn eigen culturele uitingen en lokale geschiedenis en tradities.

3.4 Waarden en de basisinstellingen (BIS)

De basisinstellingen hebben met elkaar de bovengenoemde waarden goed verankerd.

Bibliotheek Utrechts Venen

Met haar vestigingen in de stad en de dorpen biedt de bibliotheek zowel plek aan inwoners als aan maatschappelijke partners en is daarmee belangrijk voor de sociale basisinfrastructuur in de gemeente. De bibliotheek is vrij toegankelijk voor iedereen en er heerst een prettige sfeer. Het is een plek zonder labels en stigmatisering. In 2025 wordt begonnen met de herinrichting van de hoofdlocatie aan de Meulmansweg; de flexibele inrichting zal dan nog beter ruimte bieden aan tal van activiteiten voor ontmoeting en persoonlijke laagdrempelige dienstverlening naar behoefte van inwoners, in integrale samenwerking met kernpartners Hart voor Woerden, Kwadraad, Gro-Up en Woerden Wijzer.

Maar de bibliotheek is niet alleen maar een aantrekkelijke plek om naar toe te gaan. Ze speelt een groeiende rol in het sociaal maatschappelijke domein en is steeds vaker een actieve partner op scholen en van kinderopvanglocaties. Door haar sociale en educatieve programma's heeft de bibliotheek haar positie (als partner) in het sociaal domein en binnen scholen en kinderopvanglocaties verstevigd.

In het recent vastgestelde Bibliotheekconvenant 2024-2027 hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Koninklijke Bibliotheek, de Stichting Samenwerkende POI's Nederland en de Vereniging van Openbare Bibliotheken afspraken gemaakt over de bijdrage van de openbare bibliotheekvoorzieningen aan de maatschappelijke opgaven (1) geletterde samenleving, (2) participatie in de informatiesamenleving en (3) een leven lang ontwikkelen. Deze opgaven sluiten aan bij de MAG.

Cultuur Platform Woerden

Het Cultuur Platform vertegenwoordigt en behartigt de belangen van de (amateur)verenigingen, stichtingen en individuele makers. Wat het beweegteam is voor sport, is het Cultuur Platform voor cultuur; zij is de verbindende partner tussen de partijen. Dat doen ze door hen een podium te bieden tijdens een Cultuurcafé, het bijhouden van een cultuuragenda, door projecten te financieren en door mee te denken en te adviseren over cultureel ondernemerschap. Van een sterke culturele amateursector profiteert immers de hele gemeente, het zorgt voor levendigheid, ontspanning en plezier.

De cultuurmakelaar werkt voor het Cultuur Platform en draagt bij aan de sociale basis door het proactief leggen van verbindingen tussen cultuur en andere domeinen (sociaal domein, onderwijs, economische zaken) en het organiseren van participatie-bijeenkomsten lokaal en in de regio.

In het kader van leefbaar en ondernemend Woerden is Cultuur Platform Woerden dé uitvoeringsorganisatie als het gaat om het toekennen van gemeentelijke projectsubsidies waardoor cultuur toegankelijk gemaakt wordt. Zij honoreren jaarlijks gemiddeld 45 aanvragen. Het subsidieproces is laagdrempelig en efficiënt, het ambtelijk

apparaat wordt hiermee in grote mate ontlast. Omdat deze opdracht de vrijblijvendheid ontstijgt, is er in 2024 door de gemeenteraad gekozen om te investeren in professionalisering. Extra middelen zijn beschikbaar gesteld om 0.6 fte professionele uren in te kunnen zetten. Hieruit worden de directeur en de cultuurmakelaar betaald.

Het Cultuur Platform kreeg van ons een aanvullende opdracht: meer meters voor cultuur. De komende twee jaar wordt het werkklimaat voor lokale makers verbeterd en gestimuleerd door het ontwikkelen en realiseren van flexwerkplekken, expositieruimte en opslag. De behoefte aan deze faciliteiten hebben zij via een uitgebreide enquête opgehaald. Een website waarop alle beschikbare ruimtes staan die geschikt zijn voor de culturele sector is online beschikbaar (www.plaatsvoorcultuur.nl), evenals een frisse nieuwe website voor de cultuuragenda (www.cultuuragendawoerden.nl).

KUVO

Verbeelding, zelfvertrouwen en vindingrijkheid. Dit zijn de belangrijkste ingrediënten voor het aangaan van de uitdagingen waar onze wereld vandaag de dag voor staat. Als we willen bijdragen aan de leefbaarheid van de wereld van morgen, dan is cultuuronderwijs een uitstekende manier om te investeren in optimale kansengelijkheid. KUVO bereikt via het onderwijs ieder kind in de gemeente, dat zijn ca. 10.000 kinderen, in de leeftijd van 4 – 18 jaar. Alle scholen doen mee, inclusiever kan niet. Een sterk ontwikkeld creatief vermogen is essentieel in deze snel ontwikkelende samenleving. Juist bij kwetsbare kinderen, en ook vanuit preventief oogpunt. Door het aanleren van relevante vaardigheden en technieken wil KUVO niet alleen kansengelijkheid optimaliseren, maar ook erfgewijsheid en talentontwikkeling van jongeren stimuleren. Dit draagt er mede aan bij dat kinderen en jongeren op sociaal-emotioneel gebied vooruitgang ervaren. KUVO ontwikkelt haar binnen- en buitenschoolse programmering voor doorlopende leerlijnen in samenwerking met ruim 70 lokale partners. Denk aan Het Klooster, Stadsmuseum, Technohub, lokale dichters, muzikanten, beeldend kunstenaars, digital artists en vele anderen.

In het voortgezet onderwijs wordt kunst en cultuur ingezet om lastige onderwerpen bespreekbaar te maken. Dit draagt bij aan de mentale weerbaarheid van jongeren. Dat doen ze onder andere in het kader van het Integraal Zorg Akkoord met een activiteitenprogramma. In 2024 en 2025 versterkt KUVO bij meer dan 3.000 jongeren de zelfredzaamheid en weerbaarheid en leert hun tevens om verantwoordelijkheid te nemen voor een inclusieve school en omgeving. Thema's die besproken worden zijn onder andere het voorkomen van schulden, pesten en racisme.

KUVO is tevens penvoerder van het Rijksprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028.

Stadsmuseum Woerden

Stadsmuseum Woerden verzamelt en presenteert een aan Woerden gerelateerde cultuurhistorische- en kunstcollectie. Dat doet het museum door het maken van museale exposities en (educatieve) activiteiten die aan het verleden en heden van Woerden en het Groene Hart zijn gerelateerd, zowel binnen als buiten het museumgebouw. De exposities zijn aantrekkelijk zowel voor de eigen inwoners als voor toeristen.

Het museum werkt inclusief en bereikt ook secundaire (lokale) doelgroepen via speciaal ontwikkelde programma's in samenwerking met maatschappelijke organisaties en de collega-culturele instellingen (kansrijk Woerden).

Denk aan programma's voor taal-leerders/nieuwkomers en doelgroepen in de ouderenzorg, zoals thuiswonende ouderen voor wie eenzaamheid op de loer ligt. Voor de bewoners van de (vluchtelingen)noodopvang worden rondleidingen georganiseerd met een tolk. Het museum draagt ook bij aan de deskundigheidsbevordering van de taalmaatjes(vrijwilligers).

Het museum besteedt veel aandacht aan de begrijpelijkheid van zijn aanbod. Het houdt hier rekening mee bij het schrijven van begeleidende teksten en veel informatie is ook verkrijgbaar in het Engels. Mensen die fysiek niet in staat zijn het museum te bezoeken, kunnen deelnemen aan videorondleidingen. Samen met KUVU wordt gewerkt aan kunst- en erfgoededucatie op scholen. Het museum zelf is dé plek voor jong en oud om erfgoedwijsheid op te doen: een dynamische kijk op erfgoed met sporen uit het verleden die we als samenleving de moeite waard vinden om te bewaren en voor nu en de toekomst betekenis geven.

De samenwerking met de Stichts-Hollandse Historische Vereniging (SHHV) en storytelling is door het museum geïntensiveerd. Minstens vier keer per jaar treedt een deel van de personages uit het Verhaal van Woerden op in het museum. Dit wordt bio-fictie genoemd, gebaseerd op historisch onderzoek brengt het de rijke geschiedenis van Woerden letterlijk tot leven. Het Stadsmuseum speelt ook een belangrijke rol in het zichtbaar maken van het UNESCO-werelderfgoed dat in Woerden te vinden is: de Romeinse Limes. Zulk werelderfgoed is heel bijzonder, maar het brengt ook verplichtingen met zich mee. Het is een thema waar we de komende jaren als gemeente op blijven inzetten.

Het Stadsmuseum is ondernemend, altijd bezig met het aanboren van nieuw publiek en aansprekende tentoonstellingen en projecten. Het museum is één van de erfgoedpartners in de uitvoeringsagenda erfgoed. Het museum heeft tevens een duidelijke economische spin-off. Veel museumbezoekers combineren een bezoek aan het museum met de lokale horeca en retail. Dit geldt zowel voor de bezoekers van buiten als van binnen Woerden.

Het Klooster

Een ontroerende toneelvoorstelling, een avond lachen met een cabaretier, een muzikaal optreden van aanstormend toptalent... in Het Klooster kan het allemaal. Genieten van mooie voorstellingen in het hart van de stad. Maar Het Klooster biedt meer dan een prachtig theaterprogramma. Zij vinden het belangrijk om iedereen mee te laten doen en te fungeren als Podium voor en van de Stad, en daarmee zijn ze onderdeel van de sociale basisinfrastructuur. Het is dus niet alleen een plek om voorstellingen te zien maar ook om eigen producties te maken. Hun twee pijlers kunsteducatie en professioneel podium weten ze hierdoor sterker met elkaar te verbinden. Het Klooster zorgt voor muzikles op alle basisscholen in Woerden en borgt daarmee dat daadwerkelijk alle kinderen in aanraking komen met muziek. Dat geldt ook voor het voortgezet onderwijs en de aanwezige mbo-instelling.

Binnen het sociaal domein is er in het kader van kansengelijkheid speciale aandacht voor de doelgroepen (eenzame) ouderen, kwetsbare jongeren en mensen met een verstandelijke beperking. Ze realiseerden een preventief aanbod in relatie tot het Integraal Zorgakkoord (IZA) om de mentale gezondheid en weerbaarheid van inwoners

te bevorderen. Zo organiseerden ze bijvoorbeeld een interactieve muziek- en dansvoorstelling voor mensen met dementie. De voorstelling *Hen over (gender)identiteit* is gemaakt door dertien talentvolle lokale jongeren. Het Klooster werkt samen met verschillende maatschappelijke partners, onder andere het Daan Teeuwes centrum, het Alzheimer Café, MBO Rijnland, Gro-Up, Timon Gezinshuizen, Stichting Thuis Huis, Autisme Centrum Woerden én met de landelijke stichting Méér Muziek in de Klas.

Op het gebied van muziekeducatie biedt Het Klooster een breed scala aan instrumenten en disciplines aan om daarmee zoveel mogelijk doelgroepen aan te spreken, en het docentenkorps weerspiegelt de huidige samenleving. Ook voor kinderen die niet als vanzelfsprekend opgroeien met muziek, heeft Het Klooster een passend aanbod.

“Cultuur is voor verpleeghuisbewoners met een complexe zorgvraag, beperkte mobiliteit en een laag energieniveau van levensbelang. Naast eten en drinken vormt dit samen met culturele belevingen de Levenslijn naar de wereld om hen heen. Zonder deze drie basisbehoeften is een waardevol leven onmogelijk.” Arjan Walraven, Coördinator welzijn; Palet Welzijn

4. Aandachtspunten en ontwikkelingen

4. Aandachtspunten en ontwikkelingen

De Bibliotheek

In 2025 en 2026 worden de vestigingen in Woerden, Kamerik en Zegveld heringericht en krijgen maatschappelijke partners nadrukkelijker een plek voor het faciliteren van hun dienstverlening. De vestigingen in Kamerik en Zegveld zijn via de bibliotheek aangesloten bij het IZA (Integraal Zorg Akkoord). De bibliotheek staat met haar ene been in het culturele domein en met het andere in het sociale domein. De komende jaren zal haar rol in de sociale basisinfrastructuur alleen maar verder toenemen. Steeds meer mensen zullen gebruik gaan maken van de bibliotheek, en daarmee zal de zogenoemde traffic die zij teweegbrengt alleen maar groter worden.

Vanaf 2027 komt er een wetswijziging. Hoe de wet er precies uit zal zien is nog onbekend, de grootste wijziging is wel bekend: de huidige 'bevorderingstaak' wordt omgezet naar een zorgplicht voor gemeenten en provincies. Toegang tot de openbare bibliotheek moet voor alle inwoners gegarandeerd worden. Dat betekent dat zich op redelijke afstand een volwaardige vestiging bevindt. Daarnaast zal er een minimum worden gesteld aan het aantal uren dat er een bibliotheekmedewerker in de vestiging aanwezig is.

Het Klooster

Voor Het Klooster ligt er een financiële uitdaging om succesvolle projecten, bijvoorbeeld met ouderen of MBO Rijnland, structureel te maken. Via fondswerving kunnen op projectniveau gelden worden geworven voor een pilot, maar structurele borging is daarmee niet mogelijk, mede omdat er niet veel verschillende fondsen voor deze doelgroepen beschikbaar zijn. Datzelfde geldt voor Muziek in de Klas. Ook hier ontbreekt structurele borging van financiering. Het is nu geborgd tot en met 2027 met middelen uit de Brede SPUK. Het is onbekend of deze SPUK na 2027 een vervolg krijgt.

Stadsmuseum

Een nieuw depot is inmiddels noodzakelijk en urgent. We verkennen daarom momenteel een optie bij een bedrijf en we houden het op de agenda voor accommodatiebeleid. Het zal hoe dan ook leiden tot hogere huurkosten en incidentele kosten, afhankelijk van wat er haalbaar is, hetzij in samenwerking met partners, hetzij door nieuwbouw. We betrekken dit tevens bij het strategisch accommodatiebeleid.

Feit is dat de huur van het huidige depot afloopt op 1 oktober 2026.

Nieuwe mediawet

De nieuwe mediawet is vertraagd en wordt in 2028 van kracht. De grootste veranderingen zijn: 1. de vorming van regio-omroepen en 2. dat de financieringsstroom niet meer via gemeenten zal lopen. Dat betekent dat Woerden nog tot en met 2027 rekening moet houden met de begrotingspost Mediabeleid. Onderdeel hiervan is de extra bekostiging van de professionalisering. Deze budgetten staan structureel in de begroting en de vertraging van de wet levert dus geen tekort op.

Vrijwilligers

We constateren dat er sinds de coronapandemie veranderingen gaande zijn op het gebied van vrijwilligerswerk: men wil zich niet langer committeren aan een vast moment in de week maar flexibel ingezet worden. Dit vraagt meer coördinatie en organisatie van de culturele basisinstellingen en daarmee een hogere tijdsinvestering. Dit zien we ook in andere domeinen waar veel vrijwilligers actief zijn gebeuren. Het is raadzaam om gemeente breed een strategische visie te ontwikkelen op de landelijke trend van afnemende beschikbaarheid van vrijwilligers. Het is immers een onmisbaar draagvlak voor culturele, sportieve en sociale activiteiten en evenementen.

5. Doelen

5. Doelen

Om de rol van de vijf basisinstellingen te optimaliseren als vliegwiel van de creatieve cyclus, als sociale, educatieve en economische waarde-maker en als belangrijke pijler voor toegang tot cultuur, hebben wij de volgende doelen geformuleerd.

Hoofddoelstelling 1

Ons cultuurbeleid draagt bij aan een levendige stad: een actief verenigingsleven en een breed inclusief aanbod van culturele activiteiten/evenementen dragen bij aan een plezierig woon- en leefklimaat.

Hoofddoelstelling 2

Ons cultuurbeleid draagt via de culturele basisinfrastructuur bij aan het versterken van de sociale basis.

Hoofddoelstelling 3

Ons cultuurbeleid richt zich op het bevorderen van cultuurparticipatie en maakt cultuur toegankelijk voor alle inwoners, omwille van kansengelijkheid voor jeugd en vitaal ouder worden met cultuur.

Hoofddoelstelling 4

Ons cultuurbeleid draagt bij aan een vitale binnenstadeconomie en een positief vestigingsklimaat voor toekomstige inwoners en bedrijven.

Welke inspanningen zijn nodig om dit te bereiken:

- 1.1 We verstrekken subsidie aan de culturele basisinfrastructuur, bestaande uit Bibliotheek, Stadsmuseum, Theater/Kunstencentrum Het Klooster, KUVO en Cultuur Platform Woerden. Aangevuld met de 4 muziekverenigingen.
- 1.2 Om het aanbod voor nu en de toekomst te waarborgen werken we met de basisinstellingen aan duurzaamheid en het verlagen van de energiekosten.
- 1.3 We spannen ons in voor het vinden van een noodzakelijk nieuw depot voor het Stadsmuseum en betrekken dit bij het strategisch accommodatiebeleid.
- 1.4 In 2025 herijken we de huisvestingsafspraken met Klooster, Stadsmuseum en Bibliotheek. Dit betrekken we bij het strategisch accommodatiebeleid .
- 1.5 Mediabeleid: We continueren de aanvullende bijdrage professionalisering ter waarde van €50.000,- per jaar, eveneens totdat de nieuwe mediawet van kracht is.

- 2.1 De sportieve, culturele en maatschappelijke basisinstellingen weten elkaar te vinden en werken samen om een zo divers en uitnodigend mogelijk aanbod voor de inwoners te realiseren.
- 2.2 Cultureel aanbod maakt deel uit van de programmering van de ontmoetingsplaatsen.
- 2.3 Culturele, sportieve en maatschappelijke partners versterken elkaar door inhoudelijke afstemming van activiteiten en door waar mogelijk ruimte met elkaar te delen (waar passend en mogelijk via het digitaal platform www.plaatsvoorcultuur.nl).

-
- 3.1 We investeren in jaarlijks breed aanbod kunst- en cultuureducatie voor jongeren en volwassenen via KUVO en Klooster.
 - 3.2 We willen de toegankelijkheid van cultuurbeoefening in de brede zin van het woord stimuleren door aandacht te hebben voor de betaalbaarheid, de aansluiting bij de Groene Hart Pas en het ontwikkelen van specifiek aanbod voor mensen die minder makkelijk deelnemen (om welke reden dan ook).
 - 3.3 Het Klooster en het Stadsmuseum zijn, vanwege hun monumentale status, fysiek beperkt toegankelijk voor sommige bezoekers, daarom ontwikkelen zij aanbod waarbij ze naar de mensen toegaan in plaats van andersom.
 - 3.4 We verbinden cultuur met Welzijn op Recept en IZA.
 - 3.5 We ontwikkelen in 2026 een kwaliteitsmonitor voor cultuur met als uitgangspunt de huidige outcome/ impact te koesteren.
 - 4.1 We blijven evenementen stimuleren in de binnenstad, zoals Kunstpark/Akoestival, Theaterfestival, culture run, etc. ter verlevendiging van een aantrekkelijke vitale binnenstad met een centrumfunctie in de regio.
 - 4.2 We werken aan een strategische visie op een passend voorzieningenniveau cultuur in samenhang met het strategisch accommodatiebeleid.

Resultaten:

- 1.1.1 De vijf basisinstellingen en de vier muziekverenigingen hebben een concreet meerjarenplan 2026-2029 waarin zij aangeven hoe zij invulling geven aan hun rol in de lokale (en regionale) samenleving en aan de maatschappelijke opgaven zoals beschreven in de MAG, ter vermindering van de regeldruk.
- 1.2.1 Er worden meer culturele projecten georganiseerd die tot stand zijn gekomen in samenwerking met het sociaal domein, onderwijs of sport.
- 2.2.1 + We werken aan een kwaliteitsmonitor cultuur om cultuurparticipatie te meten en te kunnen betrekken bij
- 3.3.1 kwaliteitsmonitoren sociaal domein. Om te meten of we met bovenstaande inspanningen toegankelijkheid van cultuur borgen en cultuurparticipatie bevorderen meten we de volgende indicatoren:
 - Waarderingscijfers culturele basisinstellingen
 - Bezoekersaantallen (lokaal en van buiten Woerden) basisinstellingen; deze blijven op peil of nemen toe door slim samenspel van partners in de ontmoetingsplaatsen
 - Aantal projectsubsidies Cultuur Platform Woerden uitgesplitst naar bereik cultuurdisciplines en projecten in samenwerking met maatschappelijke partners en sport
 - Vrijwilligersaantallen
 - 100% bereik met cultuureducatie in de scholen door KUVO en Klooster
 - Gebruik Groene Hart Pas voor cultuurparticipatie
 - Cultuurparticipatie jeugd; deze monitoren we via de GGD-monitor Jeugd
 - Aantal culturele activiteiten in de ontmoetingsplaatsen
- 4.1.1 Er is in 2026 inzicht in wat een passend voorzieningenniveau cultuur zou zijn voor 60.000 inwoners en wat daar voor nodig is op de korte termijn (ruimtereservering in programmering gebiedsontwikkeling)

6. Huisvesting van cultuur

6. Huisvesting van cultuur

Culturele instellingen in relatie tot accommodatiebeleid

Accommodatiebeleid ondersteunt bij het zo doelmatig mogelijk huisvesten van instellingen op het gebied van zorg en welzijn, onderwijs, sport en cultuur. Door het opstellen van een goed accommodatiebeleid kunnen we deze accommodaties zo efficiënt mogelijk blijven exploiteren, met een goede balans tussen kosten en baten. Het accommodatiebeleid is momenteel in ontwikkeling, vanuit cultuur zullen hierin Het Klooster, Stadsmuseum en Bibliotheek Utrechtse Venen opgenomen worden. Voor deze instellingen zorgen de gestegen kosten van beheer & onderhoud en energie voor problemen in de exploitatie. Binnen de context van de besluitvorming over accommodatiebeleid zal een herijking van de huidige huisvestingsafspraken betrokken worden. Tegelijkertijd wordt de mogelijkheid onderzocht de monumentale panden van Klooster en Stadsmuseum eerder dan 2029 te verduurzamen. Dat kan positief bijdragen aan dit vraagstuk. Feit is dat als de huisvestingsbijdragen gelijk blijven bij stijgende kosten, dit de bekostiging van activiteiten ondergraaft, c.q. ondermijnt. Voor een overzicht van de accommodaties cultuur verwijs ik u naar bijlage 2.

7. De financiering van cultuur in Woerden

7. De financiering van cultuur in Woerden

Huidige begroting cultuur

In totaal hebben we 3,2 miljoen begroot voor cultuur. In bijlage 1 vindt u de opbouw van dit bedrag. In dit hoofdstuk lichten we toe hoe de begroting wordt aangevuld/versterkt op basis van de MAG, matchingsregelingen van het Rijk en cofinanciering door partners (met name onderwijs, cultuureducatie) en private fondsen. Hiermee willen we inzichtelijk maken dat niet kunnen voldoen aan prestatie afspraken of ingrijpen in de budgetten voor cultuur afhankelijkheden heeft die het effect zullen vermenigvuldigen.

Ontwikkeling van het budget in gemeentelijke begroting

2024: MAG - Integraal beleid, integrale financiering

Cultuurbeleid is onderdeel van programma 4 van de gemeentelijke begroting. Cultuurbeleid draagt bij aan de sociale doelstellingen van de gemeente. Tot 2024 financierden we de lokale basisinstellingen met 2,4 mln cultuurbudget, versterkt door tijdelijke matchingsregelingen vanuit het Rijk (CMK4, combinatiefunctionarissen, Convenant Méér Muziek in de Klas, NPO-middelen en coronasteun). Al deze aanvullende regelingen liepen gelijktijdig af op 1 januari 2024. Daarnaast waren er tekorten. Deze terugval in bekostiging ter waarde van € 473.200 is opgevangen met de brede SPUK en een structurele ophoging van € 65.000 uit algemene middelen voor Het Klooster. Tot slot was er de urgentie om de bibliotheek incidenteel te versterken met een verhoogde bijdrage van € 117.000. De redenen hiervoor waren:

- versterking van de backoffice ter voorbereiding op de verbreding van taken in de bibliotheekwet met een zorgplicht voor gemeenten vanaf 2025
- versterking coördinatie van het taalhuis; basisvaardigheden (rekenen, taal en digitale vaardigheden)
- ontwikkelopdracht ontmoetingsplaatsen in samenwerking met Hart voor Woerden

Vanaf 2024 is het gelukt om bestaand beleid waarvan de financiering vanuit het Rijk stopte, tekorten en verplichte nieuwe wettelijke taken voor de bibliotheek te borgen in de MAG/Brede SPUK tot en met 2027. Dat betekent dus dat er met de brede SPUK geen extra ambitie/aanvullend nieuw beleid mogelijk gemaakt is. Met de kennis van dat moment (december 2023) zijn deze middelen (met uitzondering van de incidentele versterking van de bibliotheek) beschikt tot en met 2027.

Er waren ook inkomsten voor de bibliotheek:

- SPUK Herstel bibliotheekstelsel 2x € 220.000 Meulmansweg en kleine kernen, ten gunste van herinrichting en verruiming openingstijden met professionele krachten.

Deze bijdrage is incidenteel en zal uiterlijk voor januari 2026 besteed worden aan de herinrichting Meulmansweg, de verruiming van de openingstijden en de dienstverlening ter versterking van de wettelijke taken.

2025 en 2026: structurele tekorten Klooster, Stadsmuseum en KUVO incidenteel ondervangen

In de nasleep van coronatijd (verminderde kaartverkoop, hoge investeringen in verplichte ventilatie-installaties) in combinatie met forse cao-stijgingen voor cultuureducatie (KUVO en Klooster Kunstencentrum), prijsstijgingen in het onderhoud van panden en stijgende energiekosten in monumentale panden, waren structurele tekorten onvermijdelijk. Om de brug te slaan naar opnieuw een integrale afweging in de kadernota 2026 is er incidenteel gecompenseerd.

Instelling	Struct. tekort 2024	Struct. tekort 2025	Dekking
Klooster	120.000	40.000	2024: deels resterend cultuurbudget, deels vanuit brede SPUK 2025: niet gehonoreerd in definitieve begroting. Incidenteel deels gecompenseerd (30K) met resterend IZA-budget 2024
Stadsmuseum	20.000	30.000	2024: structureel in begroting verwerkt 2025: amendement bij definitieve begroting
KUVO	20.000		Incidentele tegemoetkoming aanbod mentale gezondheid jongeren; IZA-middelen (incidenteel). Hiermee bereiken we 3000 jongeren

Voor 2026 en de volgende jaren verwachten we structurele tekorten. De tekorten kennen meerdere oorzaken:

- Externe financiering staat onder druk als gevolg van onduidelijkheid over BTW, de herverdeling door rijksfondsen die ongunstig uitpakken voor regio Utrecht in combinatie met relatief lage begroting van provincie Utrecht voor de regio , verminderde kaartverkoop als gevolg van tariefstijging en verminderde koopkracht;
- Cao-ontwikkelingen: de cao kunsteducatie steeg in de jaren tot 2024 cumulatief met 10%, in 2025 komt daar ca. 5% bij. Dit raakt met name de muziekschool (Klooster) en KUVO. De cao musea steeg eveneens met 5,1%;
- Wet DBA: er gelden strengere regels en er is meer controle op schijnzelfstandigheid. Om wendbaar te zijn bij een fluctuerend aantal deelnemers hebben de instellingen (m.n. Klooster en KUVO) een flexibele schil nodig. De verplichting om mensen in dienst te nemen versterkt de positie van de zzp'ers, maar werkt kostenverhogend voor de culturele instellingen;
- Eerlijke bekostiging (zie bijlage 6, [link handleiding VNG](#)) ter bevordering van een gezonde arbeidsmarkt en voorkomen van armoede onder zzp'ers. Dit gaat over meer dan het betalen van een eerlijke prijs voor een geleverde dienst. Dit gaat ook over factureren van voorbereidingsuren, betaald werk niet laten verdringen door vrijwilligers (wat is een redelijke verhouding?);
- Prijsstijging onderhoud;
- Stijging energiekosten.

Instelling	Struct. tekort 2026	Oorzaak	Dekking
Klooster	40.000	Onderhoud en energielasten, cao/ Wet DBA	Adresseren en herijken binnen het kader van accommodatiebeleid + verkennen mogelijkheid om versneld te verduurzamen
Stadsmuseum	30.000	1. Eisen private financiering codes Cultuur 2. Hogere huur depot? 3. Eenmalige investering nieuw depot 4. Stijging onderhoudskosten/ energielasten	1: Adresseren binnen cultuurbeleid 2 t/m 4: Adresseren binnen kader accommodatiebeleid + mogelijkheden voor verdere verduurzaming verkennen
KUVO	20.000	Cao-stijging/Wet DBA	Verlengen t/m 2028 ivm CMK4! Met een aanvullende bijdrage ter waarde van € 20.000 is er een evenwichtige financiering door onderwijs, gemeente en private fondsen
Lok. omroep	50.000	Uitstel mediawet	Structureel in begroting beschikbaar

Na 2027: onbekende variabelen en aangekondigde maatregelen

Voor de jaren 2028-2029 is nog onbekend wat er met de brede SPUK gebeurt. Dat betekent dat we dan opnieuw voor het risico staan dat de financiering ter waarde van € 645.000 onder bestaande activiteiten zou wegvallen. Deels wordt dit gecompenseerd door extra structurele bekostiging van de bibliotheek via het gemeentefonds ter waarde van € 158.490.

Daarnaast moeten we rekening houden met het besluit van het kabinet dat de matchingsregeling voor cultuureducatie (CMK4) na 2028 stopt. Voor cultuureducatie in de scholen betekent dat een verlies van financiering ter waarde van € 75.300. Het Ministerie OCW geeft aan te zoeken naar oplossingen om de opgebouwde programmering te borgen voor de toekomst. Dit heeft een relatie met de uitwerking van het nieuwe curriculum voor het onderwijs.

8. Benchmark

8. Benchmark

Woerden geeft € 3,2 mln uit aan cultuur. Dat is 1,7% van de totale begroting. Hoe verhoudt zich dat tot andere, vergelijkbare gemeenten? Het landelijk gemiddelde voor gemeenten met 50.000 - 100.000 inwoners is € 106 per inwoner, volgens recente cijfers van het CBS. Woerden geeft 27% minder uit, nl. € 77 per inwoner.

Ter verdieping van deze benchmark zijn de cijfers van Woerden vergeleken met gemeenten van gelijke grootte en cultureel voorzieningenniveau, met een regiofunctie en een historische centrum. Onder een vergelijkbaar voorzieningenniveau verstaan we: theater, bibliotheek, museum, kunstencentrum/ muziekschool, cultuureducatie (binnenschools) en amateurkunst.

Gemiddeld geven onderstaande gemeenten € 139 per inwoner uit. In vergelijking met de andere vergelijkbare gemeenten scoort Woerden 45% lager. In de meeste gevallen is er al een schaa sprong gemaakt inclusief meegegroeide voorzieningen. Ook gemeenten onder de rook van grote steden in Brabant investeren meer in cultuur dan Woerden. Opvallend is een vergelijking van het aantal stoelen in het theater (zie hoofdstuk 10). Hieruit blijkt dat er een markt is voor een groter theater in Woerden, hetgeen zou bijdragen aan een meer kostendekkende inkoop van professionele voorstellingen. Op dit moment is een uitverkochte professionele voorstelling op basis van 180 stoelen in Het Klooster niet mogelijk zonder subsidie. In een enkel geval kan het verschil aanvullend verklaard worden door de aanwezigheid van een extra museum of een extra concertzaal naast een theater.

	Aantal inwoners 2024*	Per inwoner (CBS)
Zutphen	48.752	185
Kampen	56.177	200
Harderwijk	45.945	106
Hoorn	51.540	188
Middelburg	50.004	80
Oosterhout	57.924	127
Veghel/ Meijerijstad**	34.455 / 84.304	200 / 87
Woerden	53.724	77 (27% minder dan landelijk gem.)
Landelijk gem.	50.000 - 100.000	106

* Bron: <https://allecijfers.nl/>

** Gemeentelijke herindeling met zwaartepunt van voorzieningen in Veghel aan de Noordkade

9. Cultureel ondernemerschap basisinfrastructuur & maatschappelijk draagvlak

9. Cultureel ondernemerschap basisinfrastructuur & maatschappelijk draagvlak

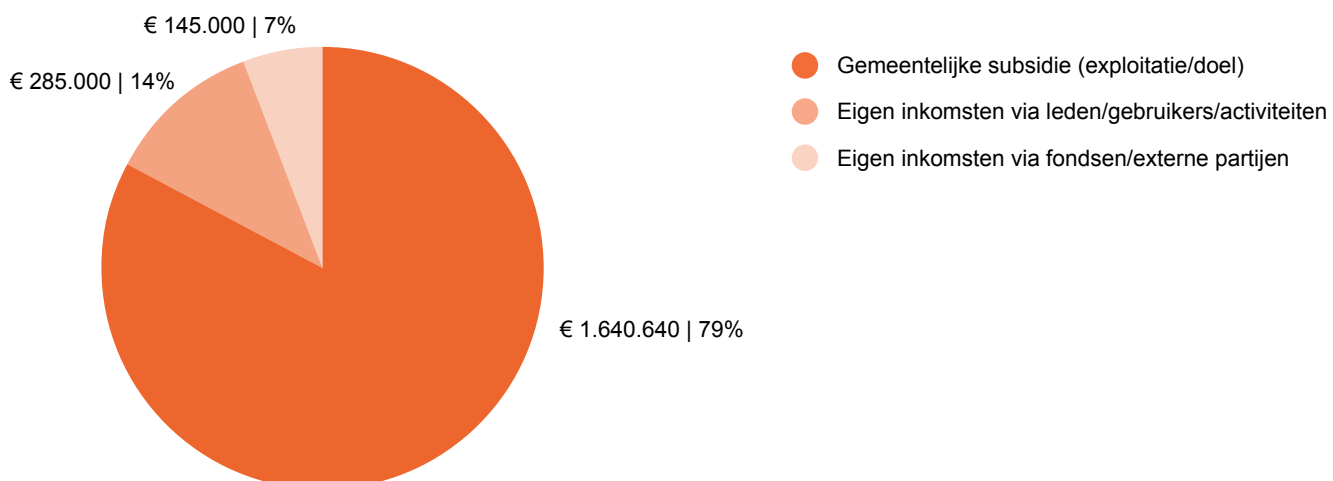
Ondernemerschap vertaalt zich op meerdere manieren. Het kan zich richten op samenwerking met andere partners vanuit de wens om nieuw/breder publiek te bereiken of juist specifieke doelgroepen. Hierover is al veel gezegd in voorgaande hoofdstukken. Die handschoen wordt door het culturele veld volop opgepakt, met waardevolle resultaten en brede waardering aansluitend op de gemeentelijke doelstellingen.

Ondernemerschap gaat ook over bedrijfsvoering. Hoe werken we efficiënt? Hoe werken we slim samen, een ieder vanuit zijn rol en kracht? Hoe versterken we elkaar? Ook dit moge inmiddels duidelijk naar voren gekomen zijn als kwaliteit van onze culturele basisinstellingen.

Ondernemerschap in de culturele sector vertaalt zich bovendien in het vermogen om zelfredzaam private middelen aan te trekken. Hieronder is weergegeven hoe de gemeentelijke subsidie zich verhoudt tot de totale begroting van de instelling en welk financieringsarrangement (publiek en privaat) hieraan ten grondslag ligt.

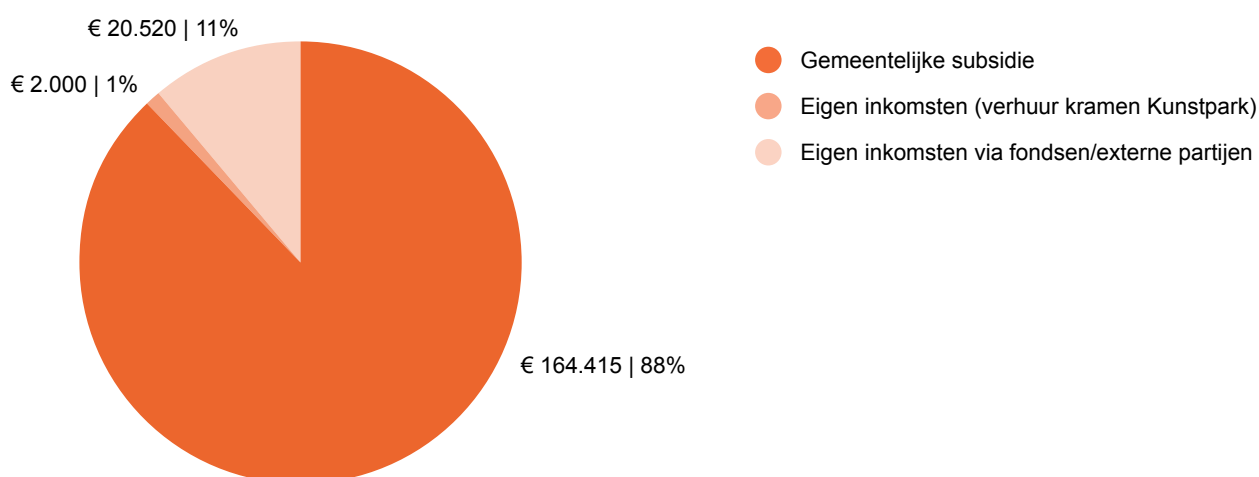
Op de volgende pagina's wordt het cultureel ondernemerschap van de 5 basisinstellingen gespecificeerd.

Totale begroting bibliotheek € 2.070.640,-

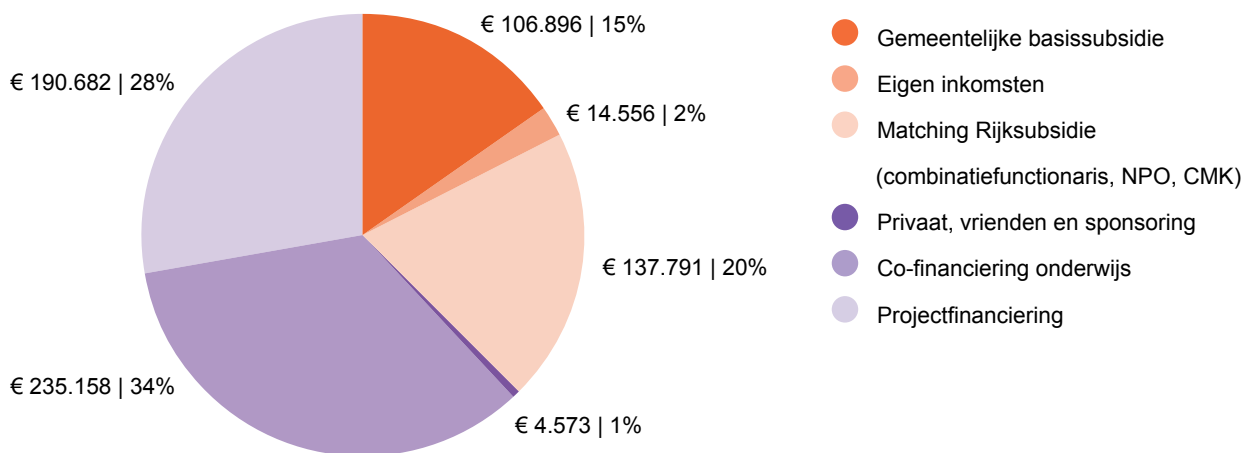
	Voor de fusie	Na de fusie
FTE	17	36
Vrijwilligers	274	450
Vestigingen	7	16
Bezoekers Woerden	172.788	

Totale begroting Cultuur Platform Woerden € 186.935,-

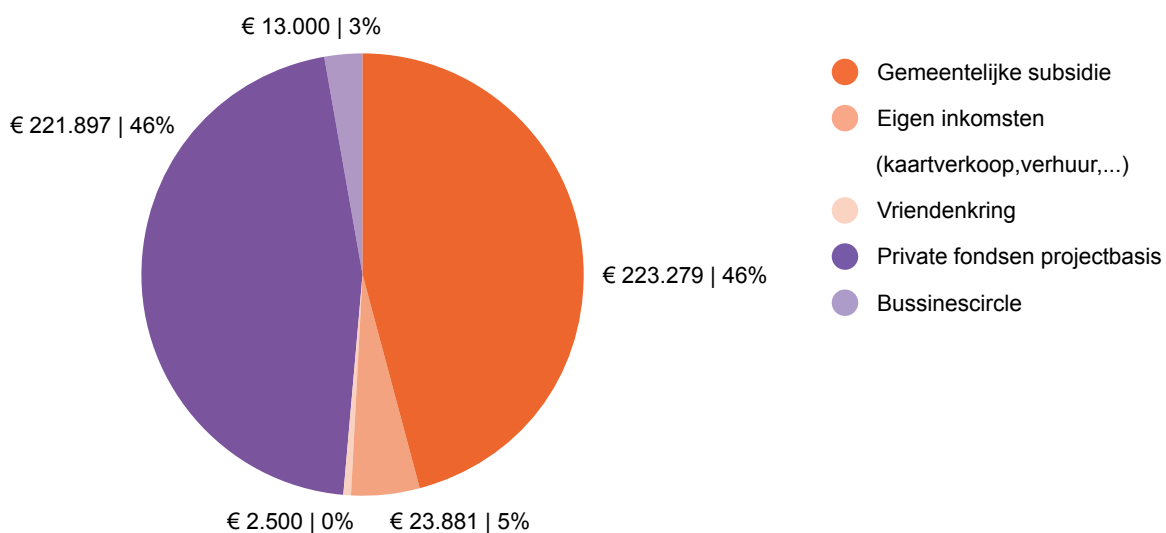
FTE	0,6
Vrijwilligers	32
Zzp'ers	2
Bezoekers Kunstpark, 5 % uit regio	

Totale begroting KUVU € 689.656,-

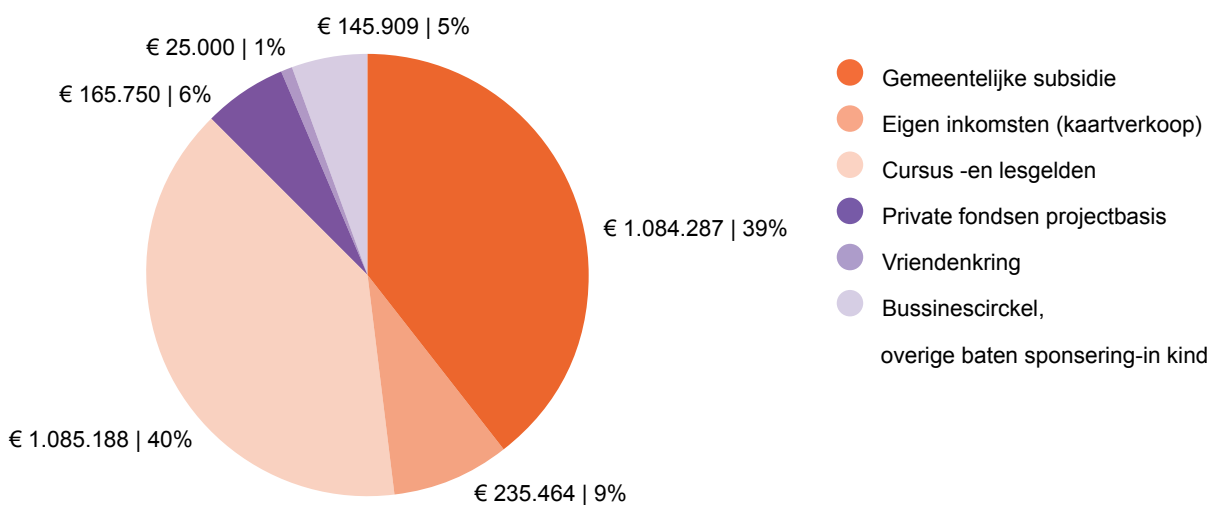
FTE	3,3
Vrijwilligers	80
Zzp'ers	78
Scholen 100% bereik	34
Leerlingen	10.300

Totale begroting Stadsmuseum € 484.557,-

FTE	1,8
Vrijwilligers	69
Zzp-er	1
Bezoekers, 68 % uit de regio	12.272

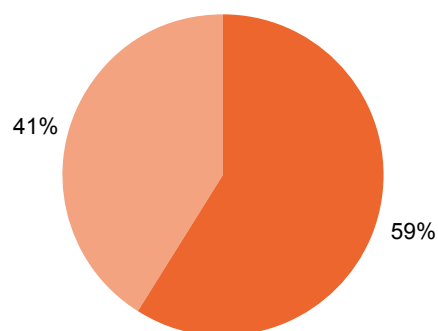
Totale begroting Klooster € 2.741.598,-

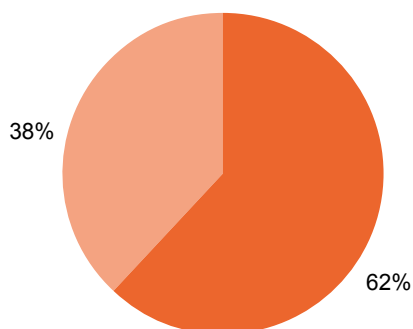
Docenten	9
FTE, medewerkers	8
Vrijwilligers	31
Zzp-ers	32
Bezoekers, 40 % uit regio	

Bezoekers theater '24	
3000	repetities/lessen
680	sociaal gebruik
10200	culturele verhuur
1050	commerciële verhuur
4050	eigen producties Het Klooster
12441	Theaterprogramma
31421	Totaal

Theaterbezoekers

Cursisten

Aantal cursisten Klooster

- 2018-2019: 2013 waarvan 72% onder de 21 jaar
- 2019-2020: 2143 waarvan 71% onder de 21 jaar
- 2020-2021: 2105 waarvan 74% onder de 21 jaar
- 2021-2022: 2103 waarvan 68% onder de 21 jaar
- 2022-2023: 2489 waarvan 64% onder de 21 jaar
- 2023-2024: 2503 waarvan 60% onder de 21 jaar (tot 15/5/24)

- Binnen Woerden
- Buiten Woerden

De mate waarin instellingen als KUVO, Het Klooster en het Stadsmuseum, evenals de bibliotheek zich inspannen om zelfredzaam te zijn is indrukwekkend te noemen, maar ook kwetsbaar. Tussen de 30 en 40% genereren zij via fondsen, uit eigen inkomsten, vriendenkringen en business-kringen of door sponsoring. Een bedrijfsvoering die zo afhankelijk is van incidentele financiering vraagt om voortdurende inspanning van de instelling om te werven. Dat lukt alleen als de gemeente in redelijke en billijke verhouding bijdraagt en blijft bijdragen. Daarnaast geldt dat voor de vaste lasten (personeel, huisvesting, basissystemen) de instellingen geen beroep kunnen doen op sponsors of subsidies. Die zijn namelijk niet bereid om organisatiekosten te financieren. Op het moment dat vaste lasten (cao's, huur, onderhoud, energie) bovenmatig stijgen ondergraaft dit de draagkracht voor de activiteiten. Op dit moment doen het Stadsmuseum, Het Klooster en KUVO een beroep op ons om deze stijgende kosten te compenseren.

10. Culturele voorzieningen ontwikkelen mee

10. Culturele voorzieningen ontwikkelen mee

Het is al eerder gezegd: als cultuurbeleid een vehikel is voor wezenlijke gemeentelijke doelstellingen is de tijd aangebroken om na te denken over een motor met meer vermogen. Gezien de schaa sprong die inmiddels een feit is en nog door zal lopen tot 60.000 inwoners, de centrumfunctie in de regio, het economisch belang en de maatschappelijke vraagstukken is het niet alleen van belang het culturele voorzieningenniveau te borgen met een gezonde bedrijfsvoering. Dan nog lopen we achter de feiten aan. Het vraagt om een herijking en langetermijnvisie hoe voorzieningen in het algemeen, en in dit kader culturele instellingen in het bijzonder, mee kunnen ontwikkelen in het belang van onze inwoners ter versterking van onze gemeenschap. Ook de provincie onderkent dit in het geactualiseerde Regioprofiel cultuur. Met de adviezen van de Raad voor Cultuur en de propositie Cultuur indachtig: er ligt een verantwoordelijkheid om cultuur toegankelijk te houden voor huidige en toekomstige generaties in gedeeld eigenaarschap. De aanknopingspunten zijn in alle beleidsdocumenten vastgelegd (Rijk, Provincie, VNG, Raad voor Cultuur, IPO) om hier het gesprek over te voeren.

Het marktpotentieel is er en zou de 'traffic' in de binnenstad ten goede komen, zo blijkt uit een steekproef voor het theater. Een zaal van 500 stoelen zou in potentie het aantal bezoekers doen stijgen van de huidige 32.000 naar circa 90.000.

Benchmark Theater	Stoelen theater
Zutphen	Theater 500 + Concert 600
Kampen	470 + 120
Harderwijk	576
Hoorn	1000 + 250
Middelburg	Theater 530 + Concert 372
Oosterhout	500 + 200
Veghel/ Meijerijstad	Noordkade 700 + 100 Schijndel 250
Woerden	180 + (incidentele programmering Podium Bredius, Lutherse Kerk, Kameryck)

11. De gemeente financiert het fundament

11. De gemeente financiert het fundament

Financiering cultuur is altijd een arrangement

Cultuuruitingen moeten gefinancierd worden, anders komen ze niet van de grond. Uitgangspunt daarbij is dat – in de geest van grondwetsartikel 22 – cultuur een publiek goed is waarvan we als samenleving vinden dat de overheid een belangrijke taak heeft in de stimulering ervan. Die noodzaak blijkt ook uit de financieringsbronnen waarvan cultuur momenteel gebruik maakt. Berenschot¹ onderscheidde recent vijf geldstromen:

- a. publieksinkomsten (tickets, abonnementen, etc.)
- b. private bijdragen (donaties, particuliere fondsen, etc.)
- c. inkomsten uit nevenactiviteiten (horeca, zaalverhuur, etc.)
- d. inkomsten uit specifieke opdrachten
- e. subsidies en andere bijdragen uit andere domeinen van overheden (IZA/GALA, SPUK's, NPO, etc.)

VNG: lokale overheid draagt het meeste bij aan overheidsfinanciering

Het Rijk investeert nu circa eenderde in culturele voorzieningen, provincies en gemeenten tweederde. Deze verhouding was voor VNG aanleiding om proactiever naar buiten te treden namens gemeenten met de Propositie Cultuur:; 'Samen cultuur borgen(zie bijlage). In deze Propositie Cultuur doet VNG een uitdrukkelijk beroep op andere overheden om gedeeld eigenaarschap voor de hele keten van cultuurbeleid als één overheid: gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de basis (talentontwikkeling, breedtecultuur) en de top (landelijke basisinfrastructuur en aanbod van (inter)nationale kwaliteit). Onze wethouder Cultuur maakt deel uit van de zgn. 'koplopersgroep' van lokale bestuurders die namens VNG de belangen uitdragen en aan een ontwikkelagenda werken.

Krimpend budget Rijk

Categorie e: 'subsidies' maakt een groot deel uit van cultuurfinanciering en is sinds 2009 gekrompen. De totale inkomsten voor de cultuursector namen tussen 2009 en 2019 weliswaar met 4% toe, maar dat was tegenover 30% toename van het bruto binnenlands product (BBP) en tegenover 14% toename van de totaliteit aan overheids-uitgaven. Cultuur heeft dus relatief moeten inleveren, wat ook blijkt uit het feit dat in diezelfde periode de subsidies met 4% afnamen². Vanuit het gemeentefonds ontvangen gemeenten momenteel jaarlijks € 3 miljard voor cultuur en ontspanning, inclusief sport en recreatie (CBS). Van die € 3 miljard gaat € 2 miljard naar cultuur. Ander publiek geld komt beschikbaar via de meerjarensubsidies voor de Rijks gefinancierde BIS en de (andere) rijkscultuurfondsen.

¹ <https://www.berenschot.nl/media/h0phaa2k/in-de-schijnwerpers-culturele-bijdragen-aan-maatschappelijke-opgaven-tweede-kamer-berenschot-juni-2023.pdf>

² [In de schijnwerpers - groeipotentie voor de culturele sector door bijdragen aan maatschappelijke opgaven - Berenschot - juni 2023](#)

Rijksbudget voor Woerden verminderd beschikbaar in de toekomst

De Raad voor Cultuur heeft in zijn advies 'Toegang tot cultuur' de ontwikkelopgaven geduid om de rijksfinanciering (landelijke basisinstellingen zoals Rijksmuseum etc. + rijksfondsen) in een nieuw bestel toegankelijker te maken voor een breder en diverser bereik van makers, aanbod en publiek. De Raad beschrijft 4 speerpunten:

1. gelijke kansen voor verschillende kunstvormen en makers
2. meer aandacht voor cultuur in alle regio's van het land
3. meer mogelijkheden voor educatie, talentontwikkeling en een betere verbinding met het amateurveld
4. minder administratieve lasten en een overzichtelijker stelsel

Woerdense culturele instellingen doen met name een beroep op de rijksfondsen voor cultuurparticipatie en podiumkunsten.

Bron: <https://www.sterknoordnederland.nl/nieuws/noordelijk-nederland-op-de-bres-voor-betere-verdeling-cultuurgelden>

Het verschilt per regio te veel welke culturele voorzieningen er zijn. Het maakt te veel uit waar je woont, of je je talent kunt ontdekken en ontwikkelen, of herkenbare verhalen verteld worden (erfgoed & monumenten). Dat heeft met twee zaken te maken. Cultuur is geen wettelijke taak van gemeenten en provincies. Daarnaast is een van de onbedoelde effecten van het huidige bestel dat rijksmiddelen vooral neerslaan op plekken waar het culturele landschap al sterk is. Die sterkte leidt tot weer betere aanvragen, een grotere pijnpijn van talent en een grotere aantrekkingskracht op publiek. De sterke regio's worden steeds sterker, terwijl op andere plekken de kansen en voorzieningen juist afnemen. De Raad voor Cultuur bepleit dat er meer aandacht komt voor alle regio's. Niet omdat overal hetzelfde te doen of te zien zou moeten zijn. Dat kan en hoeft niet. Wel omdat cultuur voor

iedereen in Nederland bereikbaar en nabij moet zijn.

Realisme over de kansen van fondsenwerving

Voor Woerden geldt dat we gemiddeld profiteren van de rijksmiddelen via de rijksfondsen. Als budget relatief vermindert (Berenschot) en tegelijkertijd gelijk verdeeld wordt over de regio's nemen de beschikbare middelen in de Rijksfondsen voor de regio Utrecht waarschijnlijk af. Nu al worden fondsen overvraagd als gevolg van stijging van het aantal aanvragen en stijging van de omvang van de vragen, als gevolg van prijs- en loonstijgingen. Bovendien sturen rijksfondsen en private fondsen inmiddels op maatschappelijke impact. Aanvragen namens een samenwerkingsverband voor projecten met een participatief karakter genieten de voorkeur. Woerdense instellingen trekken ook waar mogelijk samen op. Dat vraagt meer inspanning, afstemming en voorbereiding van instellingen, naast de extra uitvoeringscapaciteit voor randprogrammering omwille van maatschappelijke relevantie. Met regelmaat hebben ook onze lokale instellingen te maken met afwijzing van fonds aanvragen omdat 'de pot leeg is'. Dan zijn de voorbereidingskosten gemaakt en verzilvert het zich niet. Dat is dus risicovol ondernemerschap op projectbasis en geen fundament voor meerjarig beleid.

Daarnaast stellen fondsen basisvoorwaarden om in aanmerking te kunnen komen voor een bijdrage. Een redelijke en billijke bijdrage van de lokale overheid is een vereiste. Als dit ontbreekt is dit reden voor afwijzing zonder verdere inhoudelijke afweging. Bovendien moeten instellingen aan de zgn. culturele codes van goed bestuur voldoen:

1. Code Good Governance: goed bestuur en rechtmatigheid
2. Code Fair Pay: eerlijke tarieven, eerlijke indexatie in verhouding tot inflatie/cao's, vrijwilligerswerk verdringt geen betaald werk
3. Code Diversiteit/Inclusie: inspanningen om voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te zijn

Om een voorbeeld te geven van voorwaarden Fair Pay: stagiaires worden geacht een redelijke vergoeding te krijgen. Kunstenaars die werk maken voor een expositie moeten marktconform worden betaald. Bij het Stedsmuseum overschrijden deze kosten het tentoonstellingsbudget. Dat betekent dat voor iedere expositie fondsenwerving noodzakelijk is.

Begrippenlijst

Begrippenlijst

Breedtecultuur

Het geheel van activiteiten in de vrije tijd door (amateur)kunst- en cultuurbeoefenaars, alleen of in groepsverband. Breedtecultuur is van wezenlijk belang voor de samenleving, omwille van haar ontmoetingsfunctie als drager van sociale netwerken en om bij te dragen aan zingeving. Dat zagen we in de coronatijd steeds opnieuw bevestigd. Inwoners misten hun zangkoor, hun muziek- of sportles, de gezelligheid van hun vereniging, een bezoek aan de bibliotheek, vrijwilligerswerk en theaterbezoek. In hun vrije tijd willen mensen genieten van kunst en cultuur (receptief) en/of dit zelf beoefenen (actief). Bij het wegvallen van hun geliefde vrijetijdsbesteding raakten veel mensen geïsoleerd, eenzaam of vervuild.

Belang van cultuur

- a. Sociale waarde: cultuur bevordert gezondheid, welzijn, sociale cohesie en persoonlijke ontwikkeling.
- b. Educatieve waarde: cultuureducatie in scholen en bibliotheken stimuleert creativiteit, talentontwikkeling en kritisch denken.
- c. Economische waarde: cultuur draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat, werkgelegenheid en toerisme.
- d. Artistieke waarde: kunst en cultuur dragen bij aan zingeving, debat, troost, verwondering, ontmoeting, kennismaken en inspireren.

Basisinfrastructuur

- e. De creatieve cyclus (leren, produceren, presenteren, waarderen) wordt ondersteund door een robuuste culturele basisinfrastructuur.

Rol van de gemeente

- f. De gemeente speelt een regisserende en faciliterende rol, met subsidies, vastgoedondersteuning en integrale beleidsvorming.
- g. Investerings in cultuur ondersteunen bredere maatschappelijke doelen, zoals gezondheid, kansengelijkheid en stedelijke ontwikkeling.

Bijlagen

Bijlagen

De volgende documenten

1. Huidige begroting Cultuur
2. Accommodatie overzicht cultuur Woerden
3. Culturele deelnemers Aanbod | Groene Hart Pas
4. Monitor Jeugd 2023 - GGD
5. Cultuurparticipatie jeugd Jeugdmonitor GGDrU
6. Belangrijke links voor verdieping

Bijlage 1. Huidige begroting Cultuur

	2025	2026	2027	2028	2029
65300011*	1.218.668	1.234.193	1.234.193	1.234.193	1.234.193
Kunstencentrum Het Klooster					
Incl. huur, onderhoud (€ 280.081)					
Subsidie kunstencentrum	1.218.668	1.234.193	1.234.193	1.234.193	1.234.193
65300013	205.918	205.902	205.886	205.869	205.869
Cultuursubsidies***					
Afschrijvingen investeringen	1.634	1.634	1.634	1.634	1.634
Bijdrage Millenniumwerkgroep	1.278	1.278	1.278	1.278	1.278
Kosten Carillon	12.585	12.585	12.585	12.585	12.585
Ontwikkelingen in de cultuur	527	527	527	527	527
Rente Investerings	176	159	143	127	127
Subsidie Burgercomité	7.512	7.512	7.512	7.512	7.512
Subsidie Cultuur Platform Woerden	149.443	149.443	149.443	149.443	149.443
Subsidie Excelsior	6.023	6.023	6.023	6.023	6.023
Subsidie Jagersfanfare NL Kamerik	4.206	4.206	4.206	4.206	4.206
Subsidie muziekvereniging KNA Zegveld	5.323	5.323	5.323	5.323	5.323
Uitbesteed werk	8.117	8.117	8.117	8.117	8.117
Verzekeringen	9.096	9.096	9.096	9.096	9.096
65400011	300.285	270.285	270.285	270.285	270.285
Stadsmuseum Woerden					
Incl. gebruikersonderhoud (€ 30.000)					
Subsidie Stadsmuseum	300.285	270.285	270.285	270.285	270.285
65600010	1.146.509	1.146.509	1.146.509	1.146.509	1.146.509
Bibliotheek en artotheek * +**					
Incl. Huur & onderhoud (€ 250.255)					
Rijksbijdrage Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)	-50.822	-50.822	-50.822	-50.822	-50.822
Subsidie regiobibliotheek	1.197.331	1.197.331	1.197.331	1.197.331	1.197.331
64300013	197.230	197.230	197.230	197.230	197.230
Kunstzinnige vorming onderwijs (KUVO) *					
Subsidie cultuur lokaal	197.230	197.230	197.230	197.230	197.230
65600012	93.927	93.927	93.927	93.927	93.927
Mediabeleid					
Incl. huur & onderhoud (€ 22.760)					
Subsidie RPL/FM	93.927	93.927	93.927	93.927	93.927
Eindtotaal	3.162.538	3.148.047	3.148.030	3.148.014	3.148.014

* Deze begroting Cultuur bevat tevens onderdelen van budget uit de MAG. Klooster, bibliotheek en KUVO ontvangen aanvullende financiering op onderdelen uit de MAG gefinancierd vanuit de brede SPUK Welzijn, Cultuur en Sport. Er zijn ook onderdelen van deze SPUK-bekostiging voor cultuur ondergebracht bij budgetten sociaal domein.

** De bibliotheek ontvangt voor haar activiteiten basisvaardigheden ook budget vanuit de regionale bekostiging Wet Educatie en Beroepsonderwijs, Onderwijs Achterstandenbeleid en voor de statushouders en verhoogde instroom nieuwkomers. De benaming van dit budget doet suggereren dat er nog sprake is van een kunstuitleen. Dat is niet het geval en ook geen ambitie op dit moment.

*** Feitelijk wordt er uit het budget Cultuursubsidies ook een structurele subsidie verleend aan Fanfare De Vriendschap. In de begroting is dit niet expliciet gemaakt. In 2025 is dit een bedrag van €9.804.

Aanvullende budgetten vanuit doelstellingen MAG, onderwijs, basisvaardigheden

Cultuurbeleid is sinds 2024 versterkt vanuit de doelstellingen van de MAG, bekostigd vanuit de SPUK Welzijn, sport en Cultuur. In totaal gaat dit om een bedrag ter waarde van € 606.636.

€ 381.040 is verdeeld over de hierboven genoemde begrotingsposten cultuur, ten gunste van bibliotheek, Klooster en KUVO. Deze bijdragen worden ingezet voor kansengelijkheid, mentale gezondheid jeugd en positieve (mentale) gezondheid ouderen.

Een ander deel ter waarde van € 252.557 is in de begroting ondergebracht bij programma 5 en 3 ten gunste van bibliotheek en Klooster. Gericht op basisvaardigheden en kansengelijkheid/ mentale gezondheid jeugd. Belangrijk argument voor deze verdeling is om goed in samenhang te kunnen verantwoorden naar het Rijk.

Instellingen	Aanvullend	Subsidie 2025	Toelichting
Bibliotheek	Basisvaardigheden:		Programma 5:
	Taalvisite, (OAB)	25.000	Onderwijsachterstanden Beleid
	WEB	118.775	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
	Statushouders	17.981	Budget Statushouders
	Nieuwkomers instroom	28.310	Budget nieuwkomers
	Subtotaal	190.076	
	Versterking sociale basis, ontmoetingsplaatsen	20.000	Programma 3: SPUK Welzijn Sport en Cultuur
Klooster	MAG: Maatwerk jongeren	15.520	Programma 5: NPO
KUVO	MAG: Programma versterking Jongeren	26.961	Programma 5: SPUK Welzijn Sport en Cultuur
	Totaal aanvullend	252.557	

Bijlage 2. Accommodatie overzicht cultuur Woerden

Instelling	Subsidie huisvesting	Overeenkomst	Bijzonderheden
Klooster; Theater en Kunstencentrum Wilhelminaweg 77	Huur 203.696 Onderhoud 76.385	Huurder en beheertaken; onderhoud + onderhuur aan KUVO (cultuureducatie) en Volksuniversiteit)	Tekort als gevolg stijgende kosten en energielasten; aanvullende aanvraag niet gehonoreerd. Maatregelen Klooster: stoppen onderhoud Los van financiën: grenzen van de mogelijkheden bereikt in dit monumentale pand. In potentie is er nu al markt voor 500 stoelen + kleine zaal.
Stadsmuseum Kerkplein 6	Energielasten/ huur depot/ klein onderhoud; kosten gestegen va 15K naar 30K	Gebruikersovereenkomst	Nieuw depot noodzakelijk! Los van financiën: grenzen van de mogelijkheden bereikt in dit monumentale pand. Behoeft aan een beter toegankelijke extra ruimte/locatie
Bibliotheek Meulmansweg 27 + servicepunten in Milandhof, Schulenburg en Dorpshuis Harmelen	Huisvesting, incl. huur 250.255 SPUK Herstel Bibliotheekstelsel 2x 220K	Één van de huurders	Herinrichting; daarna hoofdhuurder
Fanfare De Vriendschap Waardse dijk 13	Geen aparte huisvestingsbijdrage	Huurder	
Fanfare Excelsior Singel 45 A	Geen aparte huisvestingsbijdrage	Eigen pand	
Kunst na Arbeid Zegveld		Gebruiker Milandhof	
Nieuw Leven, Kamerik		Gebruiker Schulenburg	
Kunstkring Edisonweg 9b	Niet gesubsidieerd		

Instelling	Subsidie huisvesting	Overeenkomst	Bijzonderheden
Kunst aan de Rijn Van der Valk Boumanlaan 7 (Oude Minkemaschool)	Niet gesubsidieerd	Antikraak	Wens om te mogen blijven
Lokale Omroep RPL	Gesubsidieerd t/m 2027. Daarna subsidie via Rijk	Huurder in privaat pand	

Bijlage 3. Culturele deelnemers Aanbod | Groene Hart Pas

Woerden

Kunstencentrum en theater Het Klooster

Annex Cinema

House of Arts

Podium Bredius

Fanfarecorps Excelsior

Popkoor Njoy

Stadsmuseum Woerden

KUVO

Zegveld

Muziekvereniging Kunst na Arbeid

Kamerik

Muziekvereniging Nieuw Leven Kamerik

Activiteitenhuis Kamerik

Harmelen

Stichting Kruimels Muziekschool

Nu de fusie van de bibliotheek afgerond is per 1 januari 2025 is aansluiting bij de Groene Hart Pas in voorbereiding.

Bijlage 4. Monitor Jeugd 2023 - GGD

Regionale kernboodschappen Gezondheidsmonitor Jeugd 2023

Jongeren zijn minder vaak positief over eigen gezondheid

We zien al langer dat de ervaren gezondheid van jongeren afneemt. In 2015 gaf nog bijna 9 op de 10 jongeren in de regio Utrecht (89%) aan hun gezondheid als (zeer) goed te ervaren. Bij de laatste meting in 2023 is dit gedaald naar 8 op de 10 (80%). Deze afname in ervaren gezondheid is ook landelijk zichtbaar.

Mentaal welbevinden jongeren heeft blijvende aandacht nodig

Het percentage jongeren met psychische klachten is stabiel gebleven vergeleken met 2021. Bijna een kwart van de jongeren heeft lichte tot ernstige psychische klachten. Jongeren voelen zich minder gelukkig en ervaren meer stress op bepaalde gebieden dan bij de vorige metingen. De belangrijkste oorzaak van stress onder jongeren is school of huiswerk (35%). Ook krijgen jongeren vaak stress door de combinatie van alles wat ze moeten doen (29%). Het percentage jongeren dat zich eenzaam voelt is wel gedaald ten opzichte van de coronameting in 2021, maar is hoger dan in 2019.

De vorige meting (2021) vond midden in de coronaperiode plaats, toen veel maatregelen golden die invloed hadden op het welbevinden van jongeren. Dat de resultaten sindsdien niet zijn verbeterd, is zorgwekkend en laat zien dat blijvende aandacht nodig is.

Toename ongezond gedrag

Alarmerend is de toename van het aandeel jongeren dat vapet (e-sigaret rookt). In 2019 vapete 1% van de jongeren wekelijks, in 2023 is dat 8%. Ook roken meer jongeren wekelijks sigaretten of shag (van 3% in 2019 naar 6% in 2023).

Het alcoholgebruik door jongeren is nog steeds hoog te noemen en is de laatste jaren niet gedaald. Bijna een kwart van de jongeren (23%) dronk de afgelopen 4 weken alcohol. Opvallend is dat nog steeds een groot deel van de ouders (42%) het alcoholgebruik van hun kind goedkeurt of er niets van zegt.

Het risico op problematisch gebruik van social media is toegenomen. Inmiddels loopt 1 op de 8 jongeren (12%) risico op problematisch gebruik van sociale media, in 2019 was dat nog 7%. Deze jongeren geven onder andere aan slaap tekort te komen of hun huiswerk af te raffelen door het gebruik van sociale media.

Het percentage jongeren dat 5 of meer dagen ontbijt is verder gedaald. In 2015 was dat 86%, in 2023 70%.

Hoewel het beweeggedrag van jongeren niet duidelijk is veranderd, beweegt slechts de helft (46%) 5 dagen of meer minstens één uur per dag.

Sociale veiligheid jongeren onder druk

De resultaten laten verschillende negatieve ontwikkelingen zien in de sociale leefomgeving van jongeren.

Jongeren worden vaker gepest. Pesten op school (de laatste 3 maanden) is gestegen van 7% in 2019 naar 14% in 2023 en online pesten van 5% in 2019 naar 9% in 2023. Jongeren geven ook minder vaak aan school leuk te vinden: van ongeveer de helft in voorgaande monitorjaren naar 44% in 2023. Ook het ziekteverzuim en spijbelen is toegenomen. Daarnaast vinden minder jongeren homoseksualiteit normaal (van 71% in 2019 naar 46% in 2023) en ervaren jongeren vaker discriminatie (van 16% in 2019 naar 19% in 2023).

Bijlage 5. Cultuurparticipatie jeugd Jeugdmonitor GGDrU

Cijfers cultuurparticipatie Jeugd

(bron: Jeugdmonitor GGD-rU)

Op hoeveel dagen van de week maak je muziek, zing je, speel je toneel, teken/ schilder je of fotografeer je buiten schooltijd bij een club of vereniging?	%	Aantal
(Bijna) nooit	66,9%	354
Minder dan 1 dag per week	6,5%	32
1 dag per week	7,2%	40
2 of 3 dagen per week	9,8%	48
4 tot en met 6 dagen per week	5,6%	27
Elke dag	4,1%	22
Totaal	100,0%	523

Op hoeveel dagen van de week doe je buiten schooltijd activiteiten bij een ander soort club, vereniging of organisatie?	%	Aantal
(Bijna) nooit	57,5%	286
Minder dan 1 dag per week	5,7%	28
1 dag per week	9,2%	46
2 of 3 dagen per week	20,0%	104
4 tot en met 6 dagen per week	6,1%	32
Elke dag	1,6%	7
Totaal	100,0%	503

Bijlage 6. Belangrijke links voor verdieping

Educatie en psychosociale ontwikkeling

- Hans Mieras, zie website Meer Muziek in de Klas
[Onderzoek Mark Mieras: hoe kunst gelijke kansen schept - Méér Muziek in de Klas](#)
- Artikel Jeugdfonds Sport en Cultuur, Steven Pont
[Steven Pont: 'Eigenheid, verbondenheid en het gevoel dat je iets kunt' | Jeugdfonds Sport & Cultuur](#)

Cultuur en andere domeinen

- [Onderzoek SEO: PowerPoint-presentatie](#) toont aan dat cultuureducatie een belangrijke bijdrage kan leveren aan kansengelijkheid
- [Whitepaper over kunst als zorg](#) | Arts in Health Nederland (LKCA)

Landelijke ontwikkelingen

- Handleiding fair practice VNG: [Van schatbare waarde](#)
- Raad voor Cultuur | [Lezing Toegang tot Cultuur](#)
- Mark Deckers, Bibliotheekstatistieken 1915-2023; van uitleenorganisatie naar community voor leven lang ontwikkelen, <https://www.markdeckers.net/2025/01/bibliotheekstatistieken-1915-2023-van.html>
- [Gemeentelijk cultuurbeleid: benchmark 2023 - Chris van Koppen](#)

Vitale binnenstad

- <https://www.dnws.nl/de-moderne-agora/>

Amateurkunst

- <https://www.lkca.nl/opinie/amateurkunst-is-niet-elitair/>

Colofon

Gemeente Woerden

Tekst

Esther Didden

Chantal Stuart

Vormgeving

Marleen van den End

Fotografie

- P 1 KUVO, op 5 mei presenteert jaarlijks een selectie (van 700 deelnemende) leerlingen uit groep 7 hun gedichten over vrede & vrijheid op het kerkplein in Woerden
- P 4 Cultuur Platform Woerden, Kunstpark. Fotograaf: Peter-Paul Oostveen
- P 9 Culture Run 2024, exercitieveld, kunstwerk Ben de Waal. Fotograaf: Stefan Bookholt
- P 16 KUVO, de Democratiefabriek
- P 23 Het Klooster, cursus theater en musical
- P 26 Het Klooster, cursus samen musiceren
- P 29 Bibliotheek Utrechtse Venen. Fotograaf: Christine van Rooijen
- P 31 Stadsmuseum Woerden, educatie bij de tentoonstelling over Street Art. Fotograaf: C. Vermeend
- P 35 Straattheater Festival Woerden. Fotograaf: Peter-Paul Oostveen
- P 37 KUVO, dansen met kleuters
- P 43 Stadsmuseum, Het verhaal van Woerden. Fotograaf: C. Vermeend
- P 45 Opera Viva Festival
- P 49 Straattheater Festival Woerden. Fotograaf: Peter-Paul Oostveen
- P 51 Bibliotheek Utrechtse Venen, voorstelling in vestiging Harmelen. Fotograaf: Christine van Rooijen
- P 62 Singelkunst 2022

